

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 500 lir

Leto XXXIX. Št. 90 (11.506)

TRST, nedelja, 17. aprila 1983

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Gocvici pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojškim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

Mar zgodovina ne uči?

Za jutri in po jutri najljubša fašistična provokacija s predstaviteljstvom hvalnice o položaju Narodnega doma Franciscu Giuntinu izpod peresa vsedržavnega kolonijalnega italijanskega neofašizma Almiranteja in njegovega tržaškega »federale« Giacomettija, je upravičeno razburila italijanske demokratične in vse slovenske javnosti. Predstavitev brošure in prihod v Trst za to priložnost samega Almiranteja, ki naj bi s svojo prisotnostjo dal dodaten vsedržavni poudarek, je v številnih protestnih izjavah političnih strank, gibanj in ustanov, označen ne le kot apologetika fašizma proti duhu republiške ustave in črki zakona, pač pa kot tipična fašistična provokacija, ki prav gotovo ni sama sebi namen, pač pa dokaj prozorno kaže na težnjo krajevnih fašistov po zaostrovanju ozračja v okviru volilne kampanje za razpihovanjem protislovenskega sovraštva. Odbor za obrambo demokratičnih vrednot tržaške pokrajine, v katerem so predstavniki demokratičnih strank in organizacij, je napovedano predstavitev publikacije o Giuntinu označil za »emanacijo fašizma, posvečeno spominu ene najbolj mračnih figur krajevnega fašizma, brošuro samo pa za »apologijo fašizma in spodbujanje k nasilju«. Odbor je zaradi tega zadal svojega predsednika Claričija, da pri prefektu zahteva prepoved fašistične manifestacije iz varnostnih razlogov, državnemu pravdniku pa posreduje zahtevo po zaplenitvi inkinirirane brošure in lepakov, ki naznačajo manifestacijo in ki so s svojo vsebino in podobo gorečega Narodnega doma že sami po sebi dovolj prozorni namig krajevnih fašistov in skupin. S hudo provokacijo je predsednik tržaške pokrajine v svojstvu predsednika Odbora za obrambo demokratičnih vrednot seznanil tudi predsednika republike Pertinija, predsednika vlade Fanfanija in notranjega ministra Ronigona.

Sprito vsega tega, sprito tako široko izražena ogorčenja nad fašistično provokacijo, je zaskrbljujoče, kar se je zgodilo na petkovni seji tržaškega občinskega sveta. Se sama zahteva KPI in MT, naj se občinski svet izreče o tej provokaciji, je bila v političnem glasovanju sprejeta za las s 16 glasovi proti 14 ob polovici odlošnosti svetovalec. Do razprave (kažle obsebe) pa potem sploh ni prišlo, ker je seje dvorano medtem zapustilo toliko svetovalcev, da ni bilo več legalnega števila prisotnih in je predsedaljeval moral se preloziti na drugi datum. Za kroniko, pa tudi zato, da se ve, je treba povedati, da so v dvorani ostali samo vsi komunistični svetovalci, svetovalec MT in SSK ter okrajna derokristijanska skupina. Vsi ostali z melonarskim županom Cecovijem vred, so bili izven dvorane.

Ni se mogoče znebiti vtisa, če ne celo prepričanja, da so dolocene znane politične sile v občinskem svetu vsa zadevo zadržale s prozornim namenom, da se jim ni treba izreči. Pripravljeni smo sicer ločevati med tistimi, ki so se izkazali izmaknili zato, ker jim je moralo po gođu, da se v Trstu slavi zločinec, ki je zažgal Narodni dom in dal s tem znak za pogrome proti Slovincem in tistimi, ki so ostali izven dvorane iz malomarnosti ali kakšnega drugega razloga, ostaja pa za Trst, odklon znanost in ne samo sramotno dejstvo, da večina njegovega izvoljenega predstavništva v občinskem svetu v današnji politični situaciji izrazi protidemokratski in protislovenski provokacije, kakršno predstavlja poveličevanje Franciscu Giuntinu prav na kraju njegovega škvadrstnega podviga.

Prav iz tega razloga, da gre namreč za izzivalno protislovensko in protidemokratsko provokacijo, tudi ni mogoče razumeti tistih, ki menijo, da okrog nje ni treba dvigati prahu v imenu nekega dvomljivega tolačenca demokracije in celo nenevarnosti fašizma kot takega danes. Za tem tiči ali globoka politična nalivnost, ne poznavanje ali pa izkrivljeno poznavanje dogodkov iz 1920 in Gluntovske taktične vloge v Trstu. Naj za povzamemo samo nekaj ugotovitev iz preminulega italijanskega tržaškega zgodovinarja Carla Schiffrerja, ki je bil prav zaradi objektivnega prikazovanja zgodovinskih dejstev sam tarča tržaškega škvadrstva in njegovih bombah. V svojem »nemesečniku« »Trieste« je v št. 55 za maj - junij 1963, torej v letih, ko je v Trstu bilo neprimerno težje biti iskren demokrat kot je to danes, je v članku »Fašisti in vojski ob požigi Balkana« dokumentirano razkril ozadje tega zločina kot načrtno pripravo fašizma, z vsodgovornostjo takratne liberalne italijanske buržoazije, za napad na Slovence. Razkril je inscenirano provokacijo z incidentom v Splitu, ki je bil takrat že jugoslovanski, in

DO RAZPUSTA PARLAMENTA NAJ BI PRIŠLO PO JUNJSKIH UPRAVNIH VOLITVAH

Govorice o predčasnih parlamentarnih volitvah v ospredju italijanskega političnega dogajanja

Prava ofenziva socialistov: govora Martellija in Formice ter uvodnik Avanti - De Mita socialne volitev - Raziskava javnega mnenja o volilnih izidih

RIM — Po daljšem premoru od sestave Fanfanijeve vlade, so se v preteklem tednu ponovno pojavile govornice o možnosti predčasnega razpusta parlamenta in novih političnih volitev, ki naj bi bile jeseni. V nekaj dneh so o tem govorili številni politični predstavniki skoraj vseh strank, od tajnika PSI Craxija, ki se na volitve očito pripravlja, do Spadolinija, ki pravi, da so predčasne volitve možne, pa do demokristjanov, ministra Pandolfija, ki je o tem govoril ob otvoritvi milanskega veleseja in samega Fanfanija, ki ob povratku iz Nizozemske ni izključil možnosti novih političnih volitev. Skratka, vse stranke so v svojo beležnico vključile to možnost, čeprav sedaj formalno govorijo predvsem o preverjanju, do katerega naj bi prišlo takoj po junjskih upravnih volitvah.

Resnici na ljubo je treba pove-

dati, da so pri govoricah o razpustu parlamenta najzibavnejši socialisti. Včeraj sta o tem govorila oba najtesnejša Craxijeva sodelavca, Martelli in Formica. Martelli je dejal, da tudi tisti, ki zavračajo možnost predčasnih političnih volitev v juniju, namigujejo, da bi do teh volitev vendarle lahko prišlo v oktobru. Formica pa je prepričan, da bo volilna kampanja za prihodnje politične volitve zadobila pomen vsakodnevne skupščine, saj bodo vsako stranko sodili po vsej njeni zgodovini in ne samo po delu zadnjih let. Ta stališča potrjuje tudi strankino glasilo Avanti, ki v današnjem uvodniku naglašja, da se sedaj začne volilna kampanja, ki bi se utegnila končati šele v novembru.

Sicer pa pri napovedih novih političnih volitev socialisti niso osamljeni. Tako je včeraj republikanec Mammì dejal, da je nevarno, da se tudi ta zakonodajna doba predčasno izteče. Pri tem je Mammì seveda kritiziral gospodarsko politiko Fanfanijeve vlade, kateri očita, da ni kos sedanjim krizi. Kar pa zadeva socialdemokrate, je treba zabeležiti, da formalno potrjuje svoje nasprotovanje predčasnim volitvam, vendar pa je včeraj Nicolazzi izrecno govoril o preverjanju po upravnih volitvah, znano pa je, da preverjanje vsebuje tudi politične voze, ki jih marsikdaj ni lahko rešiti.

Edini, ki po prvem val govoric o predčasnih volitvah sedaj nasprotujejo razpustu zbornice so pravzaprav demokristjani. Včeraj je tako o tem govoril De Mita, ki je sicer obšel vprašanje, vendar pa dokaj nedvoumno dejal, da je v Italiji preveč volitev in premalo upravljanja. De Mita je skušal tudi umiriti tón, ki so bili v zadnjem času značilni za polemiko med KD in PSI, ko je dejal, da demokristjani nikakor nečisto izključevati socialistov iz vladne večine.

Daleč najzanimivejša vest iz italijanskega političnega dogajanja je bila objava rezultatov raziskave javnega mnenja o uspehih posameznih strank na prihodnjih upravnih volitvah. Tednik L'Espresso, ki te rezultate objavlja, se sklicuje na podatke notranje ministrstva, ki pa je odločno zanimalo, da bi zbiralo kakršnekolik podatke o volilnih izidih. Vsekakor so podatki objavljeni in govorijo o »znatnem napredovanju levičarskih in laičnih strank ter o nazadovanju demokristjanov in misiovec, prav tako pa naj bi znatno nazadovale radikalne. Sicer pa Espresso objavlja tudi svojo raziskavo javnega mnenja o volilni udeležbi, iz katere izhaja,

OB DEVETDESETLETNICI ROJSTVA IGA GRUDNA

Klic po enakopravnosti kot včeraj tudi danes

Med kamnoseki in ribiči, med splohanskimi Krasom, ko začne zelenje prelivali in trdi naravnim svet, se je pred devetdesetimi leti (18. aprila 1893) rodil slovenski pesnik, naš pesnik Igo Gruden. V Nabrežini je zagledal luč sonca, tam, kjer v kamnolomih »sto rok se krči, dviga na vse kraje/ oči so mrke, lica razorana«, kjer »od morja breg visoko gor do Krasa/ v terasah vzpeja se, v strmine boči/ prepeva v jutro, sanja v tih noči/ v polnevo tih, brez diha in brez glasa«. V tej slovenski vasi se je rodil Igo Gruden, v kraju, ki se danes pravi, da se oddolži spominu svojega vaščana s proslavo, ki ne more izveniti samo kot zahvala literarnemu delu pesnika, ampak mora imeti globlje in trdnjše korenine, močnejši odmev, ki ne bo segel samo do našega zvonika, ampak dlje in višje. Odmev, ki mora do vseh nas, ki na tej zemlji še vztrajamo in se borimo za tiste ideale resnice in pravice, za kakršne se je boril tudi Nabrežinec Igo Gruden.

Svojo zemljo, kraje in ljudstvo je pesnik nosil v svojem srcu in svoji zavesti tudi takrat, ko je moral iz rojstne vasi, ko si je izbral drugič dom in okolje, ko se je s partizani zoperstavljal nacifasističnemu sovražniku, ko je okusil smrtonosni diha taborišč in ko je gradil novo domovino: svobodo in pravico. Kajti, »skoz srce so mi šle vse tegobe sveta/ narodov vseh bolečine sprejelo je moje/ sredi samot in viharjev je težke te čase/ vedno iskalo v človeku le pot do srca«. V tej svoji viziji, iskanju poti do srca je bil mnogokrat poražen in razočaran. Prav tako kot danes, ko nam naša zemlja beži skozi prste, ko se na poti k socializmu zoperstavlja najrazličnejše barikade, ki jih skušamo na vse načine odpraviti, a velikokrat butemo v gosto temo, znajdemo se sami s svojo močjo, upornostjo in vedenjem. Že prevečkrat smo moglevali, da nam niso priznale osnovne pravice, da je naša narodnostna skupnost od Milja do Trbiča diskriminirana. Solz in rosnih oči pa je dovolj! Dvigniti se mora, kot se dviguje, zahteva, kajti naša skupnost ni berač, ki mu v stegneno roko s preizom vrže kosance, ampak živo tkivo družbe. Tistih plasti človeštva, ki so se pol stoletja od tega naučili trpeti. Zgodovina, ki je še mnogo dobro v očeh, je sedaj brva plamen Narodnega doma, ki bi ga idejni nadaljevalci pobesnelih fašističnih hord radi postavili za mejnik svoje krajeve in temnečnega poldneva. In to pravi jutri, tu v našem mestu, kjer se preteka klet in življenje mnogih narodnosti, ki bi moralo biti zgled sožitja in kulturne odprtosti, močnega oplave vseh različnih str. Zgodovina našega mesta ni veliko naučila. Zapira se v lupino jadrkanja in narodnostne »čistosti«, reakcionarni krogi rovarijo in — spet smo Slovenci najbolj izpostavljeni, pretveča za opravičevanje nemoči, mišica v očesu visokodonečih, a pravih in olajpnih fraz.

Današnja proslava v Nabrežini ob 90-letnici Grudenovega rojstva zatorej ne sme biti komemoracija ali ena izmed tolikih praznov, ko se zapolnijo sedeli v prvi vrsti, ampak predvsem spodbuda in zavestna manifestacija vseh nas, ki si na tak ali drugačen način prizadevamo za boljše pogoje bivanja in dela. Gruden se ni hotel sprijazniti z ničim, porazom, ni sprejel neuporne odpovedi. Kako bi jo mi? Kot ljubzenski, socialni, krajinarski in narodni pesnik je obsojal nasilje nad ljudmi, svoje pesniško besedo je velikokrat postavil v službo prav narodne skupnosti. Tako bi morali tudi mi svoje delo postavljati v dlani skupnosti in družbe, ki ji pripadamo, da nas močne podtalne vode ne odnesejo. Naše kulturno delo mora biti idejni nadaljevalec vsega plemenitega in vrednega, ki se je skozi neizprosni čas pojavljalo v naših sodovnjakih, ne samemu sebi namen. Velikokrat postavljamo vprašanje: čemu? Vendar takih vprašanj ni treba, saj odgovore dihamo vsak dan v tem našem življenju, ko uresničimo kriza razjeda človeku temelje, ko se na naši obli vsako minuto sočamo s tragedijami vojne, zatiranjem, pomankanjem. Dihamo nenaklonjen čas, v katerem je naša narodnostna skupnost vedno bolj osamljena, ko tudi na lastni koži občuti težko krizo. In zato se moramo zavestno vrnati h kulturi. Kultura je življenje in potrdilo vitalnosti. Bila je vedno, pred par desetletji, mora biti tudi danes.

Cilji so jasni. Ob vsem tem pa ni naključje, da se s hvalno mislijo spominjamo naših besednih umetnikov. Od Prešerna, preko Cankarja in zakaj ne, Grudna, pa v današnji čas pričajo o čistozi tega majhnega naroda, ki je vedno hotel živeti v miru in sožitju z ostalimi. Uporen in miroljuben je ta narod, svojo moč izraža s kulturo in vero v prihodnost in te neomajnosti smo tudi sami del. Z ramo ob rami nam naklonjenih družbenih plasti sosednjega naroda, s katerim delimo življenje na tej zemlji, lahko ozklimenimo s Igo Grudenom: »da vsi za vedno/ na zemlji najdemo svoj zadnji cilj/ takrat živeti spet bo vredno«.

Zato današnja proslava ni samo krateva manifestacija, temveč prireditve, s katero bomo še enkrat potrdili svojo bojevitost in še enkrat vzdignili odločen klic in zahtevo po enakopravnosti.

MARIJ ČUK

V OKVIRU POGOVOROV V WASHINGTONU

Kohl in Reagan za tvorne odnose Vzhoda z Zahodom

V ospredju vprašanje razoroževanja v Evropi - Kohl vztraja pri osebnih stikih s sovjetskimi voditelji

BONN — Zahodnonemški zvezni kancelar Helmut Kohl se je v spremstvu zunanjega ministra Genscherja včeraj vrnil s 24-urnega obiska v Washingtonu, kjer se je srečal s predsednikom Reaganom, državnim sekretarjem Shultzem in obrambnim ministrom Weinbergerjem.

V središču pogovorov so seveda bila vprašanja odnosov med Vzhodom in Zahodom, s posebnim ozirom na zenevska razoroževalna pogajanja in na problem evroizstrelika, svetovni gospodarski problemi, nadaljnji razvoj dvostrežnih odnosov ter razmerja ZDA - EGS. Po končanem srečanju sta predsednik Reagan in kancelar Kohl poudarila obojestransko odločenost o uresničevanju programa uresničanja evroizstrelika atlantskega zvezišča, če jih bo v to silila sovjetska nepopolnost. Vendar pa je Kohl ob tem dejal, da Sovjetska zveza še ni izrekla zadnje besede, kljub negativnemu odgovoru na Reaganov »vmesni predlog« o omejevanju števila evroizstrelika.

Poseben zadovoljstvo je Kohl izrazil sprito izravnosti posvetovala med Washingtonom in njegovimi zavezniki o sedanjih fazi ženevskih pogajanj, bira pa je trdnost vztrajal pri nujnosti prizadevanj za konstruktivne odnose med Vzhodom in Zahodom s pomočjo dialoga in sodelovanja na vseh področjih, kjer je za SZ to možno. Reagan se je menda strinjal s Kohlom glede pomembnosti osebnih stikov s sovjetskimi voditelji. Nemški kancelar je Reaganu ob tem zagotovil, da si bo na svojem prihodnjem obisku v Moskvi prizadeval pripraviti sovjetske voditelje v neomajno trdnost vezi med ZRN in Zahodom.

Državnika sta nato govorila o vrhu industrijskega razvilitv državi, ki bo prihodnji mesec v Williamsburgu v Virginiji, pri čemer je Reagan poudaril, da bi moral biti njegov glavni cilj sporazum o tesnejšem sodelovanju. Kohl je vztrajal tudi pri obravnavanju razhajanj med ZDA in EGS, predvsem na področju mednarodne trgovine in nekaterih protekcionističnih težej. Nato sta se dotaknila še madridske konference o

Neroden poraz svetovnih prvakov

BUKARESTA — V zelo pomembni kvalifikacijski tekmi za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo prihodnje leto v Franciji, je nogometna reprezentanca Italije doživela poraz na gostovanju proti Romuniji. Včerajšnja tekma ni bila lepa za oko, vendar polna arogancije, pri čemer so imeli Romuni več moči in tudi več od igre da je bil prepoln stadion ob sodniškem končnem živžgu presrečen ob zmagi domačinov.

Italijani so si tako skoraj dokončno zaprili možnost nastopa v končni svetovnega prvenstva, veliko izgledov pa ima Romunija. Zanimivo je, da svetovni prvaki niso po zmagi v Madridu niti enkrat slavili, v petih tekmah so utrpeli dva poraza in iztržili samo tri neodločene rezultate. Več o tem na športni strani.

Na sliki (Telefoto AP): Zoff neumno gleda žogo v svoji mreži po ostrem strelu romunskega napadala.

SEDEM LET PO VELIKI EKOLOŠKI KATASTROFI

Jutri začetek procesa o Sevesu

Na zatožni klopi voditelji obrata »Icmesa« - Še vedno polemike o skrivnostnem izginotju 41 sodov

MILAN — Alice in Stefania Senno, deklici, katerih fotografije z izmaknjenima obrazoma so pred sedmimi leti naklonile tragično »slavo« Sevesu, sta odzdravili. Vendar tudi zaradi namerne povzročitve telesnih poškodb obema deklicama bodo morali odgovorjati predstavniki družbe »Givaudana« na procesu, ki se bo pričel jutri v Monzi. Po sedmih letih od dneva, ko je strupeni oblak dioksina okužil široko področje pri Sevesu, se bo torej začela sodna razprava o dogodku, ki ga gre uvrstiti med najbolj hude primere okužbe okolja na svetu. Kot znano je oblak dioksina ušel iz obrata »Icmesa« zaradi tehnične nemarnosti in okužil področje 18 kvadratnih kilometrov v okoliščini Sevesa, Meda, Cesano Maderno in Desio.

Toksični oblak je povzročil 193 primerov kožne bolezni (vsj oboleni so ozdraveli v enem letu razen 10 in 11-letnih sestrice Senno), vendar se še danes ne ve, kakšne posledice ima dioksina na človeški organizem in če povzroča rak. Pred sedmimi leti so iz okuženega področja odstranili 736 oseb, v letih 1976 in 1977 so zaklali okrog 77 tisoč domačih živali, medtem ko jih je 3 tisoč tristo poginilo zaradi zastrupitve. V teh sedmih letih pa so tudi skoraj v popolnosti porušili obrat »Icmesa«, razen del reaktorja. Toksične ostanke v reaktorju in kombinaciji, ki so jih rabili tehniki med bonifiko področja, so zaprli v 41 sodov, ki so ta čas v središču novega vala polemik. Nihče namreč ne ve, kam so si sodi izgubili oziroma kje so jih uničili. V afero so vpletene razne italijanske, francoske, švicarske in zahodnonemške družbe in vsa stvar

Kitajci obstreljevali vietnamske postojanke

PEKING — Kitajska vojska je s hudim topovskim ognjem obstreljevala vietnamske obmojne vojaške postojanke. S tem obstreljevanjem naj bi »odgovorila« na več tednov trajajoče vietnamske napade na kitajsko ozemlje, ki so povzročili velike človeške in materialne izgube.

ŠE VRSTA PROTESTOV ZOPER PROSLAVITEV ŠKVADRISTA GIUNTE

Antifašistični odbor iznesel prefektu zahtevo po prepovedi manifestacije MSI

Prefekt izjavil, da ne more preklicati proslavitev, ker ni v nasprotju z ustavnimi normami, je pa poslal izvod knjižice o škvadrstu državnemu tožilstvu - Poletnike v zvezi s petkovo sejo občinskega sveta - Izjava odbornika Jagodica (PSI)

Delegacija tržaškega antifašističnega odbora je včeraj iznesla tržaškemu prefektu zahtevo po prepovedi najavljene provokativne manifestacije MSI, na kateri nameravajo tržaški fašisti ob prisotnosti svojega vsedržavnega kolodvaja Almiranteja predstaviti knjižico o delovanju veljaka tukajšnjih škvadrstov. Na prvi svetovni vojni, poželica Narodnega doma, Francesca Giuntes. Na srečanju na prefekturi, ki se ga je udeležil tudi kvestor Bartolini, je vladni komisar Marroso sporočil delegaciji (vodil jo je predsednik Clarič), da je poslal izvod knjižice o Giuntem državnemu tožilstvu; leto bo sedaj ugotovilo, če je vsebina brošure kaznivá. Glede zahteve po prepovedi proslavitev je tržaški prefekt dejal, da ne more preklicati manifestacije, ker ni v nasprotju z ustavnimi normami o uporabi javnih lokalov za publiko, predstavniki antifašističnega odbora pa je zagotovili primerno nadzorstvo varnostnih sil za zagotovitev javnega reda.

Ob takem odklonilnem stališču predstavnika oblasti pa so se zahteve po prepovedi sramotne fašistične provokacije še stopnjevale. Sen. Jelka Gerbec in posl. Antonino Cufaro, tržaška predstavnika KPI v rimskem parlamentu, sta poslala na tranjem ministru Rogoniju brzojavko, v kateri ga se enkrat poživata, naj prepove misovsko pobudo ter naj sproži vse ukrepe, da zagotovi javni red, varnost in nedotakljivost državljanov ter prepriča nove škvadrstične atentate proti sedežem demokratskih organizacij in osebam.

Po delegaciji antifašističnega odbora je včeraj jutraj prefekt sprejel tudi petčlansko odposlanstvo Slovenske skupnosti, k. mu je ponovila in utemeljila zahtevo po prepovedi misovskega zborovanja, pa tudi po zaščiti slovenskih ustanov in ljudi pred morebitnimi napadi. Prefekt je obljubil, da bo naredil, kar je v njegovi pristojnosti, v eni in drugi smeri.

Tudi včeraj so se medtem še množile reakcije, ogroženja in protesti demokratskih in antifašističnih sil in javnih uprav zoper fašistično provokacijo. Tako je republiška občinska uprava na svoji zadnji seji z ogroženjem obdobja fašistične provokacije in poveljevanje škvadrsta Giunte ter je poslala prefektu Marrosoju brzojavko z odlično zahtevo, naj prepreči jutrajnji javni fašistični shod.

Podoben protest je izrekla tudi milška občinska uprava. «V aprilu se spominjamo obletnice prvih odporniških bojev za osvoboditev izpod nacifasizma, prav zato je pomnila dovolitev predstavitve fašista Giunte žalitev spomina padlih v tem boju», piše v sporočilu milške-

ga občinskega odbora, in dodaja, da sta morala plačati Trst in njegovo italijansko in slovensko prebivalstvo visok trdnjav v boju proti takim ljudem, kakršni je bil škvadrst Giunta.

Tržaški partizanski pevski zbor «Pinko Tomazič» je ocenil pobudo MSI in njegovih krajevnih ter vsedržavnih kolodvaja kot nedopustno provokacijo. Napovedana predstavitev brošure o zločinu Franciscu Giuntem ne sodi le v sklop neofašističnih proslav ob Mussolinijevi stoletnici, ampak se ukvarja v široko strategijo, ki jo omogočata poptustvo oblasti nasproti protislovenskim in protidemokratskim izpadom po mestu in okolici. In zavet-je, ki ga uradno fašizma bolj ali manj očitno dajejo določeni politični krogi in razni javni dejavniki.

Proti težki provokaciji neofašistične stranke MSI in njenih voditeljev, ki žali najgloblja narodna in demokratska čustva tržaških Slovencev je ogroženost preostalega dela sekcija Slovenske skupnosti za mesto center, ki zahteva od oblasti, da preprečijo to manifestacijo, naprejo predvsem proti Slovincem in vsem demokratom.

Z občnega zbora VZPI-ANPI za Opčine, Bane, Ferluge in Pišance, ki je bil sinoči na Opčinah, so poslali prefektu Marrosoju brzojavko z zahtevo po prepovedi fašistične provokacije in zaplenbi knjižice o zločinu Giuntem. Delegacija te organizacije bo danes jutraj obiskala krajevno karabinersko postajo, da bi organe reda opozorila na nevarnost pred novimi fašističnimi napadi na slovenske ustanove in osebe.

Predsedstvo svetovalske skupine KPI v tržaškem občinskem svetu pa je včeraj v notji za tisk ostro opredelilo početje listarskih predstavnikov na petkovi seji občinskega sveta, ko so zapustili dvorano in s tem preprečili, da bi razpravljali o izvalnih misovskih manifestacijah. Večina v LpT je bila poražena, ko je bila izglasovana komunistična resolucija, da je treba o provokaciji MSI diskutirati, in tako se je s Cevovinjem in Gambassinjem na čelu oddaljila iz dvorane in s tem o nemogočica nadaljevanje seje. To početje LpT ocenjuje predsedstvo svetovalske skupine KPI kot ogroženost in kot odraz skrbi, da ne bi izgubil glasov na desni, kar pa po drugi strani izven kot žalitev vrednot odprnosti in žrtve, ki jih je moralo mesto prestati v boju proti fašizmu.

V zvezi s petkovim petkove občinske seje pa nam je odbornik Jagodica poslal v objavo naslednjo izjavo: «Glede na petkove dogodke in občinskem svetu socialistični odbornik Jagodica izjavlja, da ga ne gre pri-

stevati med tiste, ki so namerno zapustili dvorano, da bi povzročili iznečenje zasedanja. Odbornik Jagodica je odšel iz dvorane še takoj ob začetku filibusterjev posegov misovcev ob volitvah za občinsko gradbeno komisijo. Pri takih javnih govorih je ponavadi dovolj mrtvega časa, ki ga je odbornik mislil izbrati za to, da je po telefonu dokončno pripravil s sodelavci včerajšnje srečanje na Katinari. Na žalost so se dogodki v dvorani neprimerno zapletli, čeprav je bil izglasovan dnevni red. Zato ne more in ne more prevzeti odgovornosti. Če se ta dogodek ne bo razširil, in to v najkrajšem času, je odbornik Jagodica zaradi takega principa, kot je problem antifašizma, na katerem morajo sloneti naše delovanje, tistih pa, ki se s tem pripicim istovetno, pripravljati podati takojšnjo ostavko. Socialistična stranka bo sicer o tem izdala uradno izjavo, ker jo je odbornik zahteval.»

S SINDIKALNE MANIFESTACIJE NA TRGU UNITA

Stanovanjski problem zavira razvoj družbenega življenja

Včerajšnji «dan boja» je bil namenjen tudi problemom ostarelih, handikapirancev in občanov, potrebnih zdravstveno-socialne oskrbe

Medtem ko so manifestacije v prvih dneh tedna delavskega boja postavile v ospredje predvsem probleme gospodarske krize in zaposlenosti na posameznih področjih tržške ekonomije, je včerajšnja manifestacija sindikalne zveze CGIL-CISL-UIL na Trgu Unita veljala pretežno prav tako prečnemu problemu socialnega življenja na Tržaškem.

Manifestacija — med katero so sindikalisti izročali prisotnim mladi rejčec kot simbol obnove — se je začela s pozdravnim nagovorom pokrajinskega tajnika CGIL Giuliana, nato so množici, med katero so bili tudi tržaški župan Cevovini, in devinsko-nabrežinski župan Švab in škerni, spregovorili sindikalisti Sardinella, Marengo, Brumat, Mosetti in drugi predstavniki delavcev, občinski odbornik Fragiaco in odbornik milške občine Menegazzi. Sindikalisti so načeli vrsto problemov, ki zavirajo razvoj socialnega življenja na Tržaškem, med temi predvsem stanovanjski problem, ki je pri nas še bolj boleč kakor v

drugih italijanskih mestih. Cela vrsta neresenih problemov pa spremlja življenje upokoencev, ostarelih ljudi, handikapirancev in se zlasti tistih občanov, in teh je mnogo še zlasti pri nas, ki bi bili potrebni zdravstvene in socialne oskrbe na domu. V zvezi s stanovanjskim problemom in s problemom sodnih izgonov je sindikalna zveza zbrala pod ljudsko petico nad 20.000 podpisov, ki jih bo v kratkem posredovala pristojnim oblastem. Glede preproste rešitve drugih navedenih socialnih problemov pa bodo sindikalisti nastopili pri strankah ustavnega, loka, pri predsedstvu ministrskega sveta, pri ministru za javna dela Nicolazziju ter podprli svoje zahteve z novimi manifestacijami. Konec meseca pa se bodo vse prizadete kategorije občanov udeležile splošne stavke za gospodarski preporod Trsta.

V razpravo je posegel tudi župan Cevovini, ki je v zvezi s stanovanj-

Danes v Nabrežini Grudnova proslava

V občinski telovadnici v Nabrežini bo danes popoldne srednja proslava ob 90-letnici smrti domačega pesnika Iga Grudna. Prireditve bo sklenila zelo bogat niz pobud, ki so osvetlile lik in ustvarjalnost tega pomembnega književnika, ki se je rodil v Nabrežini prav na jutrišnji dan pred 90 leti.

Na današnji slavnosti, ki se bo začela ob 16. uri, med drugim sodelujejo tudi šolski otroci iz Jamej in Nabrežine ter mešani zbor «Iga Gruden». Slavnostni govornik bo pesnik Miroslav Košta.

skim problemom izjavil, da občina nima pristojnosti, da bi vplivala na potek sodnih izgonov, za pomoč prizadetim pa ne razpolaga s potrebnimi finančnimi sredstvi. Na področju socialne oskrbe pa izdaja na leto, še pristavi, po dve milijardi lir več, kot bi to dovoljevala letna bilanca. Odbornik Fragiaco, da pa je v svojem posegu omenil, da bo v sredo na občini sešestek z zavarovalnicami in zasebnimi lastniki neodnanih stanovanj, da bi skupno pregledali možnost vselitve družin, teh je na spisku okrog 600, ki bodo v kratkem ali najkasneje prihodnje leto ostale brez strehe nad glavo.

Na pobudo združenja «Italia Nostra» bo prihodnji petek v Trstu

srečanje o industrijski arheologiji, ki se ga bodo udeležili številni strokovnjaki, med temi prof. A. Negri iz Milana.

Zbor Vasilij Mirk koncertiral na Kontovele

Moški pevski zbor Vasilij Mirk s Proseka - Kontovele je pripravil sinoči domačim ljubiteljem petja lepo presenečenje s celovečernim koncertom umetnih in narodnih pesmi v dvorani Gospodarskega društva na Kontovele. Zbor je zahteven program zelo dobro izvedel pod voščo roklo dirigenta Eugena Princiča in pekel kopico burnih aplavzov. V začetku drugega dela se je pridružil številnim protestom demokratičnega Trsta zoper najavljeno predstavitev knjižice škvadrsta Giunte in zoper protest izrazil s pesmijo «Vstajenje Primorske». Ob koncu so morali peči na prošnjo občinstva zapeti za dodatek še dve pesmi, kar zgovorno prič o uspehu sinočnje prireditve na Kontovele.

S PETKOVE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Koga motijo predavanja v slovenščini na univerzi

Neki misovski svetovalec je konec lanskega leta naslovil tržaškemu odborniku za kulturo Agnelliju vprašanje, v katerem se je zgražal, kako je mogoče, da priznani slavist ljubljanske univerze prof. Franc Jakopin predava slovensko filologijo na tržaškem vseučilišču kar v slovenščini. O tem štrumentalnem vprašanju neofašističnega zastopnika smo svojčas že pisali in tudi pristavili, da je do predavanja v slovenščini prišlo sporazumno z vsemi slušatelji, ki očitno poznajo ali razumejo naš jezik.

Odbornik Agnelli je omenjeno vprašanje obrnil na ravnatelja tržške leposlovne fakultete prof. Petronia, ki je pred kratkim nanj tudi pisмено odgovoril. Petroniov poseg je Agnelli prebral občinskemu svetovalcu na petkovi seji tržaškega občinskega sveta. Odgovor priznava literarnega zgodovinarja, kot je sam avtor tudi želel podčrtati, noče biti in tudi ni nikakršno opravičilo za predavanja prof. Jakopina, ki si tega v nobenih ozihih ne zasluži, tudi univerza pa jih ni dolžna nikomur dati. Prof. Petronio pa je hotel biti vseeno dosleden in zlasti natančen pri svojem odgovoru ter je našel vsa zakonska določila, ki urejajo didaktično življenje na univerzah in ki jamčijo univerzitetnim profesorjem popolno svobodo pri poučevanju. Svoj odgovor pa je takole zaključil: «Želim tudi pristaviti, da osebo že pet let poučujem italijanski jezik in literaturo na avstrijski univerzi v Celovcu in ta predavanja sem vedno vodil v italijanski. Podobne lekcije sem pred leti imel tudi v Los Angelesu in nikomur, zlasti ne občinskim upraviteljem v ZDA in v Avstriji, ni nikoli prišlo na misel, da bi stopili v obrambo angleščine ali nemščine.

Do tu torej korektni odgovor prof. Petronia na očitno provokacijo misovskega zastopnika. Pričakovano pa smo, da se bo odbornik Agnelli (ki je tudi sam priznani univerzitetni profesor) ne omejil samo na lažniško branje izjave prof. Petronia, ampak da bo njegova izjavljana tudi znanstveno in zakaj ne, tudi politično dopolnil in utemeljil. (st)

ZARADI IZZILJEVANJA (DOMNEVNIH) TATOV

Štiri aretacije v supermarketu «Bosco»

Gre za ženo in sina znanega trgovca Antonia Bosca in dva prodajalca

Po nalogu namestnika državnega tožilca Grohmana so agenti letečega oddelka aretirali 11. in 14. aprila ženo ter sina znanega tržaškega trgovca Antonia Bosca, ki je v našem mestu lastnik štirih supermarketov. Gre za 55-letno Eliso Fantoma por. Bosco in njenega 31-letnega sina Giorgioja. Poleg njiju sta v zaporu tudi prodajalca Paolo Stanovich (20 let, Ul. Petronio 21) in Mario Kufersin (47 let, Ul. Capitola 21). Vsi štirje so obtoženi sodelovanja pri izsiljevanju.

Njihova zgodba je za tržške razmere izredno presenetljiva. Agenti so namreč ugotovili, da je četverica že dalj časa vodila v supermarketu «Bosco» na Trgu Golčoni podle po-

sle. Prodajalca sta pred blagajno blokirala tatove, oziroma domnevne tatove in jih prisilila v urad trgovine. Tam sta z grobim ravnanjem izsiljevala večje vsote denarja pod grožnjo, da bosta dogodek prijavila policiji. Tako nabrani denar sta Boscova zvečer porazdelila.

Zadeva je prišla na dan, ko sta se dve jugoslovanski državljanki (kaže pa, da si je četverica privoščila) tudi tržške kupce) javili na policijo. Stanovich ju je ustavil pred blagajno in ju obtožil kraje dveh kilogram težkih zavojčkov kave. Proti njuni volji sta v uradu izročili okrog 140 tisoč lir v dinarjih, nato pa sta ju prodajalca pospremila v trgovino po stranskem vhodu. Da

RAZSTAVA IN SIMPOZIJ NA TEMO: TRŽAŠKI KRAS: NARAVA IN ČLOVEK

Kras ni samo zanimivost za naturaliste

V četrtak odprte razstave v Krasnem muzeju, v petek pa simpozij in okrogla miza v repenski telovadnici ob sodelovanju strokovnjakov in upraviteljev

Prezre skozi razvoj Krasa od srednjega veka do današnjih dni v vseh njegovih najpomembnejših aspektih: od naturalističnega, katerega so izvedenci doslej posvetili največjo pozornost, do antropološkega in duhovnega, ki ju je zlasti italijanski svet skorajda prezrl. To je smisel velike razstave Tržaški Kras: narava in človek, ki jo prireja zadruga Naš Kras, deželno obdobje za javne ustanove, gozdove in razvoj gorskih področij Tržaške gorske skupnosti. Razstava, ki jo bodo odprli v četrtak zvečer v Krasnem muzeju v Repnu ob 20. uri, bo na ogled javnosti vse do junija.

Zamisel o pobudi je nastala ob ugotovitvi, da so doslej skoraj vse iniciative usmerile svojo pozornost samo na nekatere aspekte Krasa, medtem ko je dalj časa ni nihče poskusil globalno prikazati planoto, ki ima sicer izredno zanimive morfološke, geološke, favniške in floristične posebnosti, a na kateri živi že stoletja slovenski človek, ki je s svojim trudom in delom štiti in bogati Kras ter mu dal tisto podo, ki jo vsi poznamo.

Razstava, katere koordinator je dr. Mara Debeljuh Poldini, prikazuje v svojih treh sekcijah (naturalistični, antropološki, kulturni) vse te značilnosti Krasa, predvsem pa skuša nuditi obiskovalcu občutek za dinamiko in za spremembe teritorija. In prav v tej dinamiki lahko razberemo tudi zgodovino Krasa, zgodovino, ki je organizatorji niso posebej napisali, ki pa je prisotna in jo lahko razberemo iz vsakega eksponata. «Zaradi obsežnosti obravnavane tematike — pravi dr. Mara Debeljuh Poldini — smo skušali nabiti vsak eksponat s čimveč količino informacije. Prav zaradi tega pa razstava zahteva od obiskovalca, seveda če hoče ta dojeti smisel prikaza, veliko pozornosti in zbranosti.»

Skoraj nemogoče je navesti, kaj vse bomo lahko videli v Krasnem muzeju in galeriji. Na tem mestu bi opozorili le na posebno pozornost, ki so jo prireditelji posvetili mikrotoponastiki (imenom krajev in vasi, ki izvirajo iz imen razstlin) in dendrotoponastiki (imenoma krajev in vasi, ki izvirajo iz imen dreves). Prav tako zanimiv je kartografski del, še posebej tisti o antropizaciji tal (med drugim bo razstavljena Franceskina katastrska mapa iz leta 1822) in zelo redke fotografije o rojstvu in smrti gozda Barzanja.

V naturalističnem oddelku razstave imajo posebno važnost akvareli o kraški favni, delo Dina Perca, medtem ko kulturni del sloni zlasti na slikah Lojzeta Spacala, na poeziji Srečka Kosovega in na zanimivih fragmentih krajevne ljudske glasbe. «Skušali smo prikazati Kras vsestransko — pravi dr. Mara Debeljuh Poldini — tako naravo kot človeka, njune medsebojne vplive in vzajemno oplajanje. V ta okvir se vključuje tudi odnos med podeželjem in mestom in, zakaj pa ne, tudi od-

nos raziskovalca do stvarnosti, katere preučuje. Skratka, pobudniki razstave so skušali dati globalen prikaz Krasa, povezati vse razpoložljive informacije v neko skladno enoto, prepričani, da je to prispevek h globljemu poznavanju in kulturni bogatitvi vseh.

Vzpostavljeno s razstavo so prireditelji organizirali na temo Tržaški Kras: narava in človek tudi celodnevni simpozij, ki bo v petek, 22. aprila, v občinski telovadnici v Repnu. Smisel simpozija, ki bo dvojezičen, kot je dvojezična razstava, pa je spodbuditi raziskovalce in upravitelje k analizi Krasa, analizi in ukrepanju, ki pa seveda ne smeta upoštevati samo enega aspekta, ampak zaobjeti okolje v celoti vključno s človekom.

O tej problematiki se je v zadnjem času veliko govorilo zlasti v zvezi z načrtovanimi posegi na teritorij (od gradnje hitrih cestnih povezav do Centra za znanstveno in tehnološko raziskovanje) kot tudi v zvezi z zaščitnimi posegi. S tega vidika ne bo zgreheno poudariti, da je prebivalstvo Krasa, in z njim vsa slovenska narodnostna skupnost, jasno in odločno zavrnilo pasivni odnos in zahtevalo aktivno zaščito, ki naj ob ovrednotenju tradicionalnih dejavnosti štiti tudi človeka, njegove narodne in kulturne značilnosti in naj postavi osnovo za njegov vsestranski razvoj. Petkov simpozij bo za našo ljudsko prihodnost, da to zahtevo še enkrat jasno in nedvoumno izpriča.

Kar zadeva organizacijsko plat simpozija naj pomeni, da bo jutrajni del predvsem strokovnega značaja z uvodnimi referati Fabia Fortija, Enrica Feolija, Livia Poldinija, Franca Perca, Franca Masellija, Scottija, Staneta Petrelina in predstavnika gozdarskega nadzornišva. Delo bo koordiniral dr. Riccardo

Querini. V popoldanskem delu pa bo okrogla miza z upravitelji, ki jo bo vodil predsednik Kraske gorske skupnosti Miloš Budin.

Prireditelji so na odprtje razstave in na seminar povabili vse zamejske ustanove ter številne vidne osebnosti in med temi deželna odbor-nika Tripianija in Colonija, iz Slovenije pa Matjaža Kmeclja, Tomaža Vugo in predstavnike ustanov in zavodov, ki se kakorkoli ukvarjajo z okoljem, še zlasti pa s Krasom. VT

LpT bo nastopila tudi na volitvah v Gorici in Trizicu

Načelnik svetovalske skupine LpT v tržaškem občinskem svetu Gambassini je v svojem pozdravnem nagovoru na včerajšnjem delu pokrajinskega kongresa socialdemokratske stranke napovedal, da bo gibanje Liste za Trst na prihodnjih deželnih volitvah nastopilo v vseh petih okrožjih dežele, obenem pa bo nastopilo na pokrajinskih volitvah v Gorici in na občinskih volitvah v Trizicu.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Alojza Kapuna

se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršni koli način počastili njegov spomin in ga spremenili na zadnji poti.

Zaljubljenica žena in svoji

Opčine, Prosek, 17. aprila 1983

KARLO SOSSI

Zapustil nas je naš dragi

Pogreb bo jutri, 18. aprila, ob 11.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v opensko cerkev.

Zaljubljeni: žena, hči, zet in vnukinja

Opčine, 17. aprila 1983

(Pogrebno podjetje - Ul. Zonta 3)

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

ALBINA ČERNETA

se iskreno zahvaljujemo vaščanom ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti in počastili njegov spomin.

SVOJCI

Trst, 17. aprila 1983

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so sočustvovali z nami in spremili na zadnji poti našega

IZTOKA URDIHA

Posebna zahvala dr. Sardagnu, pevskemu zboru Fantje izpod Grmade, g. župniku Markuži, nosilec krste ter darovalcem cvetja.

Prirediti svoji

Mavhinje, Slivno, 17. aprila 1983

16. 4. 1982

16. 4. 1983

Ob prvi obletnici smrti našega dragega

ZORA MILKOVIČA

se ga z ljubeznijo spominjajo

žena Angela, sinova Fabio in Edvin, sestra Klara z družino in drugo sorodstvo

Gropada, 17. aprila 1983

18. 4. 1982

18. 4. 1983

Ob prvi obletnici smrti

MODRE DANEV

se je spominjajo

mož Slavko ter sinova Boris in Marko

Kontovel, 17. aprila 1983

19. 4. 1981

19. 4. 1983

Ob drugi obletnici smrti

ZORANA SOSIČA

Tiho si odšel od nas,

v naših srcih pa zapustil si bolelost.

SVOJCI

Opčine, 17. aprila 1983

SINOČNJI OBČNI ZBOR POTRDIŁ ŽIVLJENJSKOST NAŠIH DENARNIH ZAVODOV

Kljub nelahkim gospodarskim razmeram uspešno delo nabrežinske posojilnice

Odslej uradno dvojezično poimenovanje - Skrb za člane naše narodnostne skupnosti

Sinočnji občni zbor Kmečke in obrtnice hranilnice in posojilnice v Nabrežini je potrdil življenjskost slovenskih denarnih zavodov in italijanskega zamejstvu in dragocenosti njihove vloge tako v ožjih okvirih malega gospodarstva naših ljudi kakor v širšem merilu gospodarskih dejavnosti naše narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini.

Kljub sila kritičnim razmeram, ki jih še posebej označuje huda inflacija (koniec lanskega leta se je njena stopnja vrtila okoli 16-17 od sto), se je dejavnost nabrežinske bančne zadrge v letu 1982 povojno razvijala, kot je zlasti bilo razvidno iz poročila upravnega sveta, ki ga je podal predsednik Gvido Zidarič in med drugim dejal naslednje: «Kljub temu, da je bila splošna politično - ekonomska situacija povsem neugodna za pospeševanje varčevanja, je naša zadruga ob koncu leta (1982, op. ur.) dosegla skupno 8.965.292.913 lir vlog, kar je za celih 35,4 od sto več kot ob zaključku prejšnjega leta, medtem ko je poprečni deželni porast v tem smislu znašal le 27 odstotkov.» Z druge strani so se naložbe povečale od 3.553.799.786 lir do 4 milijard 993.124.809 lir, to je za nič manj kot 40,4 od sto. Ze iz teh rezultatov, je pripomnil predsednik Zidarič, je razvidno, da je naša celokupna dejavnost v preteklem letu zabeležila skoraj 40-odstotni porast, kar ni malo, četudi del tega — okrog 17 od sto — pripisemo inflaciji. Pri podeljevanju posojil je zavedl skušati dajati prednost članom in domačinom (zlasti pri obnovi oz. gradnji stanovanjskih poslopj), drugače pa je posvečal veliko pozornost kmetom in obrtnikom, kot tudi potrebam kulturnih, prostvenih in športnih organizacij. Po tem ko je ravnatelj Milan Vremec podal podatke o premoženjskem stanju in gospodarskem računu, je Zidarič predlagal, da bi se čisti do-

biček poslovnega leta v znesku 153.991.481 lir v celoti odmeril v redno rezervno, kar je bilo tudi sprejeto, tako da znaša po novem premoženjsko stanje zadrge 53 milijonov 867.440 lir.

Poročilo nadzornega odbora je natančno podala predsednica Marija Marc, nakar so bile volitve za pomoč prizadetim pa ne razpolaga s potrebnimi finančnimi sredstvi. Na področju socialne oskrbe pa izdaja na leto, še pristavi, po dve milijardi lir več, kot bi to dovoljevala letna bilanca. Odbornik Fragiaco, da pa je v svojem posegu omenil, da bo v sredo na občini sešestek z zavarovalnicami in zasebnimi lastniki neodnanih stanovanj, da bi skupno pregledali možnost vselitve družin, teh je na spisku okrog 600, ki bodo v kratkem ali najkasneje prihodnje leto ostale brez strehe nad glavo.

Na pobudo združenja «Italia Nostra» bo prihodnji petek v Trstu

Pokrajinski kongres PSDI

Z glavnim poročilom političnega tajnika Berceca se je včeraj začel pokrajinski kongres PSDI, ki se ga je udeležil tudi minister za javna dela Nicolazzi. Tajnik Berce je podprl zavestno med laiko-socialisti in Listo za Trst, čeprav je dodal, da bo treba po deželnih volitvah razširiti zavestnost tudi na KD. Tajnik KD Coslovich, ki je pozdravil kongres, pa je kritiziral položaj v kraje

Stane Raztresen - sedemdesetletnik s še gorečo gledališko plamenico

Z zamudo, zato pa nič manj iskreno, bi radi napisali nekaj besed o našem gledališkem igralcu Stanetu Raztresenu, ki je v preteklih dneh na tihem praznoval svojo sedemdesetletnico, kot da skoraj sam ne bi hotel verjeti v to okroglo številko. Toda če je oded večkrat tudi fikcija, da uporabimo to Pirandellovo oznako, je življenje le realnost in vsa filozofija ne pomaga.

O Stanetu Raztresenu smo v našem dnevniku že imeli priložnost pisati. Predsedem za njegovo sedemdesetletnico, potem ob njegovi jubilejni predstavi ob 35-letnici poklicnega igralstva s Kaplanom Martinom Cedermacem, pa ob 50-letnici njegovih prvih amaterskih preizkušanj v sloških letih, pa še ob tolikih vlogah, ki jih je s sebi lastnim izrazom interpretiral v dolgi poklicni igralški karieri na našem in drugih odrih, pa še ob raznih recitalih, s katerimi nadaljuje po upokojitvi svoje nikoli zatajeno igralsko poslanstvo.

Sedemdeset let življenja in od teh kar okrog 60 tako ali drugače izstopajo v umetniško povedano slovensko besedo, recimo od tistih, ko je v daljnem letu 1920 nastopil v Ajdovščini na neki otroški pevski reviji in obdržal prvi čar aplava občinstva, pa do poslednjega recitativa v letošnjem letu.

Stane Raztresen je po rodu iz Tolmina, kjer je bil njegov oče za krojača. Rodil se je 12. aprila 1913, a se je z družino že kot otrok preselil v Ajdovščino, od tam pa v Ljubljano, kjer je oče dobil službo gledališke krojaškega mojstra v Drami. Tu je mladi Stane prišel v neposreden stik s profesionalnim gledališčem. Posvetil se je najprej študiju petja na Glasbeni matici in obiskoval pouk dramske igre pri profesorju Sestu, ki ga je potem nadaljeval pri znanih gledaliških umetnikih Milani Škrbinku in igralcu Lipahu. Še pred volonterstvom v Drami je nastopal v amaterskih igralških skupinah v St. Vidu pri Ljubljani in v sezoni 1933-34 v okviru Društva kmečkih fantov in deklet v Tomišlu pod Krimom. Zanimivo je, da je tudi med služenjem vojaškega roka v Kragujevcu deloval pri tamkajšnjem Sokolu in režiral poleg treh celotnih černih igri tudi pol duzeta Nušičevih enojank.

Po predhodni honorarni zaposlitvi v ljubljanski Drami, je v sezoni 1937-38 dobil stalno angažmanto. Do prihoda v Trst leta 1945 je imel v Ljubljani v visoki starosti 81 let je umrla zvezna slovenska žena in mati Rozalija Petrinja por. Sancin. Družinski člani, svoji in številni prijatelji in znanci zlasti od Sv. Jakoba, so jo 6. t.m. spremili na zadnji poti na pokopališče pri Sv. Ani.

Pokojna Rozalija se je rodila 30. januarja 1902 v Očtli v družini, ki so ji po domače rekli »Petrinjevi«. Devet jih je bilo pri hiši in težko je bilo v tistih časih vse preživeti. Trdo je bilo treba garati od jutra do zore. Praktično se kot otrok in takoj po končani osnovni šoli v Klancu, je hodila z bratom na delo v gozd pri Bazovici in Prešerni obzidi borovega prečala, kot večina naših kraških žena pa je tudi nosila mleko v Trst peš oz. Očtli. Ko ji je bilo 20 let, se je poročila s Pepijem Sancinom z Beke, kamor se je tudi preselila in si ustvarila družino. V Beke so se ji rodili trije otroci, ko pa se je Sancinova družina leta 1927 preselila v Trst, se ji je rodil še četrti. Najprej so stanovali na Rocolu, potem v škodljivi in nazadnje pri Sv. Jakobu, ki je končno postal njihova »domovina«. Pri Sv. Jakobu sta bila Rozalija in njen mož Pepi dobro poznani in spoštovani kot poštna in zvezna Slovenka. V njeni gostilni »Pri Ambroziju«, ki sta jo vzel v najem, so se sijajali predvsem šentjakovski delavci obeh narodnosti, zlasti pa slovenske. Ob pristni in poštni kapljici je tu kljub nevarnim letom odmevala slovenska beseda in slovenska pesem. Ko pa je prišel čas narodnoosvobodilne boja, je bila Rozalija skupno z vso družino takoj na strani Osvobodilne fronte. Kar dva njena sinova ter bratje in sestre so bili v partizanih ali pa so sodelovali kot terenski aktivisti. Sin Mirko, ki se je septembra 1943 priključil partizanom po povratku iz italijanske vojne, je že 15. oktobra 1943 padel v borbi z Nemci kot borec II. Istrske brigade nekje pri Rovinju, sina Vladimirja pa je pobrala fašistična Italija. Kraj njegove smrti ni bil nikoli znan. Eden od Rozalijinih bratov pa je končal svoje življenje v nacističnem taborišču v Dachauu.

Hudi udarci Rozalije niso strli, saj je vedela, da so njeni padli za pravično stvar svobode. Tudi ko je leta 1954 postala vdova, je še naprej ohranila svoj vedni značaj, čeprav je izgubila zvestega življenjskega druga in pri šentjakobskih splošnih obhajilih. Uteho je imela v preostalih družinskih članih.

tudi lastno igralsko skupino, ki je med drugim uprizorila Šurbekov »Pesem s ceste«.

Član tržaškega slovenskega gledališča je bil Stane Raztresen že za prvo zgodovinsko predstavo »Jernejeve pravice« v takratnem gledališču »Fenice«, zvest pa mu je ostal do upokojitve pred nekaj leti. V tem dolgem in burnem, raje težjem kot lažjem času, je za naš teater odigral brez števila večjih in manjših vlog tako na velikih — pravih gledaliških odrih, kot v skromnih podeželskih dvoranih, včasih tudi kar sobah ali celo skednjih, povsod kjer je naše gledališče nastopilo v prvih časih, ko še ni bilo dvoran in še manj Kulturnega doma, ko so naša gledališča bili Ahaserjev s potno culo na ramah kot Jernej v iskanju pravice. Stane Raztresen je seveda — kateri igralec pa ne — rad igral pomembne vloge, a se nikoli ni branil malih v duhu značajne, malo vloga lahko velika. Glavno je, da se ji približa s poklicnim spoštovanjem in da vanjo vse kar zmorejo tvoji umetniški impulzi. A tudi če vseh njegovih pomembnih vlog zaradi dolžine ne kaže naštevati, se je vendar treba zavestiti vsaj ob dveh iz zadnjega obdobja njegovega aktivnega članstva v SSG: Cankarjevega Martina Kačurja in pa Bevkovega kaplana Martina Čedermaca, ki ga je igral za 35. obletnico svojega poklicnega igralstva. Dve veliki vlozi zrelega umetnika, ki bosta ostali v analizi našega teatra.

Še pred upokojitvijo, intenzivno pa tudi po njej, se je Stane Raztresen kot prava igralška duša posvečal tudi samostojnim recitalom proznih in lirskih besedil v duhu »Gledališča enega«. V spominu nam ostaja njegove »Balade in romances« pa »Bridle in pikaste«, »Ilapeo Jernej« in odlomki iz Sneguljčice, s katerimi je gostoval po šolah in se čela vrsta priložnostnih nastopov vse tja do njegovega sodelovanja v vlogi recitatorja s Tržaškim portizanskim pevskim zborom. In še so tu režije pri amaterskih odrih, zlasti na Proseku - Kontovelu, nastopi na radiu, gostovanja pri raznih profesionalnih odrih, kot na primer v Primorskem dramskem gledališču v Kmetovcih »Lestviciho smrti«, na televiziji in še in še.

Skrbno neumoren je ta Raztresen v svoji gledališki zagnanosti in kar nič ne mara za svojih sedemdeset let, ki bi lahko še pomenila utrujenost, morda celo odmakljenost in zagnanost. Toda oreh je zanj čisto čarobni, je življenje, ki ga je treba prehajati do konca s plamenico v rokah, pa naj stane kar stane. Da bi mu ta življenjska pot bila še dolga in ustrajna!

Jože Koren

se je pritisk italijanskih, nam ne-naklonjenih krogov še povečal, in zato je potrebno, da s še večjo občutljivostjo gojimo narodno zavest in slovenstvo, za katero so šli naši očke v boju s puško v rokah.

Nasla naloga pa je, da večinskega narodu pokažemo, da tisto, kar je globalnim začetnim zakonom zahtevamo, ni nič posebnega in je to le naša pravica. Jordan Zahar je bil različen zadoščen in zadovoljstvo, da je odboj v pretekli mandati dobi uspel uresničiti marsikatero nalogo, ki si jo je zadal, kot n.p. da je v družbo pritegnil precej vsake mladine, da je začela delovati mladinska folklorna skupina, da se je dramska družina povečala, da so med tem časom legalizirali društvo, da so obdržali tesne stike s PD Ivan Cankar za Taborja pri Celju ter navezali nove stike s PD Skala iz Črnega kala ter da so prišli do konkretnega sodelovanja s nekaterimi bližnjimi društvi v Biegu, veliko prostovoljnega dela pa so poživljali odbojniki, člani in vsačani uspehi opravili v Hribenci in v srenjski hiši.

Iz tajniškega poročila Emila Petarosa smo prisljeni povzeti samo najzanimivejše točke, čeprav bi bilo vredno, da se v celoti ponatisne. Prvi važnejši podatek je, da se je društveni odbor v pretekli mandati dobi sestajal skoraj vsak teden. Aktivnost manjšega in otroškega zbora ter dramske skupine pa se je nenehno prepletala z raznoterimi društvenimi pobudami.

Silvestrovanja, družinski in kulturni večeri, praznični vina, predavanja, izredno uspešna etnografska razstava, izlet, izmenjave z domačimi društvi in društvi iz Slovenije, sodelovanje pri protestnih in skupnih manifestacijah v občini, proslave ob obletnicah borstanskega bunkerja in pa novosti, ko je vsaka mladina obudila sgarvo v Hribenci na praznik sv. Marjane — vse to je od obdobjev in vsačanih večerjalo veliko napora in vere v polnopravno društveno delovanje. PD Slovenec je ves ta čas tudi plodno sodelovalo z dolinskimi občinskimi in pravno in se redno udeleževalo sestankov koordinacijskega odbora ter pomagalo pri izvajanju skupnih pobud društev dolinske občine.

Posebna zahvala pa gre tudi v dajem treh temeljnih društvenih od-

se je pritisk italijanskih, nam ne-naklonjenih krogov še povečal, in zato je potrebno, da s še večjo občutljivostjo gojimo narodno zavest in slovenstvo, za katero so šli naši očke v boju s puško v rokah.

Nasla naloga pa je, da večinskega narodu pokažemo, da tisto, kar je globalnim začetnim zakonom zahtevamo, ni nič posebnega in je to le naša pravica. Jordan Zahar je bil različen zadoščen in zadovoljstvo, da je odboj v pretekli mandati dobi uspel uresničiti marsikatero nalogo, ki si jo je zadal, kot n.p. da je v družbo pritegnil precej vsake mladine, da je začela delovati mladinska folklorna skupina, da se je dramska družina povečala, da so med tem časom legalizirali društvo, da so obdržali tesne stike s PD Ivan Cankar za Taborja pri Celju ter navezali nove stike s PD Skala iz Črnega kala ter da so prišli do konkretnega sodelovanja s nekaterimi bližnjimi društvi v Biegu, veliko prostovoljnega dela pa so poživljali odbojniki, člani in vsačani uspehi opravili v Hribenci in v srenjski hiši.

Iz tajniškega poročila Emila Petarosa smo prisljeni povzeti samo najzanimivejše točke, čeprav bi bilo vredno, da se v celoti ponatisne. Prvi važnejši podatek je, da se je društveni odbor v pretekli mandati dobi sestajal skoraj vsak teden. Aktivnost manjšega in otroškega zbora ter dramske skupine pa se je nenehno prepletala z raznoterimi društvenimi pobudami.

Silvestrovanja, družinski in kulturni večeri, praznični vina, predavanja, izredno uspešna etnografska razstava, izlet, izmenjave z domačimi društvi in društvi iz Slovenije, sodelovanje pri protestnih in skupnih manifestacijah v občini, proslave ob obletnicah borstanskega bunkerja in pa novosti, ko je vsaka mladina obudila sgarvo v Hribenci na praznik sv. Marjane — vse to je od obdobjev in vsačanih večerjalo veliko napora in vere v polnopravno društveno delovanje. PD Slovenec je ves ta čas tudi plodno sodelovalo z dolinskimi občinskimi in pravno in se redno udeleževalo sestankov koordinacijskega odbora ter pomagalo pri izvajanju skupnih pobud društev dolinske občine.

Posebna zahvala pa gre tudi v dajem treh temeljnih društvenih od-

se je pritisk italijanskih, nam ne-naklonjenih krogov še povečal, in zato je potrebno, da s še večjo občutljivostjo gojimo narodno zavest in slovenstvo, za katero so šli naši očke v boju s puško v rokah.

Nasla naloga pa je, da večinskega narodu pokažemo, da tisto, kar je globalnim začetnim zakonom zahtevamo, ni nič posebnega in je to le naša pravica. Jordan Zahar je bil različen zadoščen in zadovoljstvo, da je odboj v pretekli mandati dobi uspel uresničiti marsikatero nalogo, ki si jo je zadal, kot n.p. da je v družbo pritegnil precej vsake mladine, da je začela delovati mladinska folklorna skupina, da se je dramska družina povečala, da so med tem časom legalizirali društvo, da so obdržali tesne stike s PD Ivan Cankar za Taborja pri Celju ter navezali nove stike s PD Skala iz Črnega kala ter da so prišli do konkretnega sodelovanja s nekaterimi bližnjimi društvi v Biegu, veliko prostovoljnega dela pa so poživljali odbojniki, člani in vsačani uspehi opravili v Hribenci in v srenjski hiši.

Iz tajniškega poročila Emila Petarosa smo prisljeni povzeti samo najzanimivejše točke, čeprav bi bilo vredno, da se v celoti ponatisne. Prvi važnejši podatek je, da se je društveni odbor v pretekli mandati dobi sestajal skoraj vsak teden. Aktivnost manjšega in otroškega zbora ter dramske skupine pa se je nenehno prepletala z raznoterimi društvenimi pobudami.

Silvestrovanja, družinski in kulturni večeri, praznični vina, predavanja, izredno uspešna etnografska razstava, izlet, izmenjave z domačimi društvi in društvi iz Slovenije, sodelovanje pri protestnih in skupnih manifestacijah v občini, proslave ob obletnicah borstanskega bunkerja in pa novosti, ko je vsaka mladina obudila sgarvo v Hribenci na praznik sv. Marjane — vse to je od obdobjev in vsačanih večerjalo veliko napora in vere v polnopravno društveno delovanje. PD Slovenec je ves ta čas tudi plodno sodelovalo z dolinskimi občinskimi in pravno in se redno udeleževalo sestankov koordinacijskega odbora ter pomagalo pri izvajanju skupnih pobud društev dolinske občine.

Posebna zahvala pa gre tudi v dajem treh temeljnih društvenih od-

Barvni televizor na Prosek

Prva nagrada tradicionalnega zrenbanja Primorskega dnevnika, barvni televizor, je šla letos na Prosek. Zrebanje je osrečilo našo naročnico Anico Štoka, ki se je nadvse razveselila nepričakovane nagrade. Ob predaji nagrade je naš fotograf »aj« srečno nagrajenko v fotografski dragi, ob njej pa se njenega moža Draga in, seveda tudi barvni televizor.

8. maja proslava osvoboditve v Zgoniku

V Zgoniku bo v nedeljo, 8. maja, vsakoletna občinska proslava obletnice osvoboditve. Pripravljalni od-

bor, v katerem so poleg predstavnikov vseh komponent občinskega sveta tudi zastopniki krajevne borbevske organizacije, društev, tabornikov in šolske mladine, se je sestavil v preteklih dneh in okvirno sestavil program. Poleg igranja godbe na pihala in priložnostnih govornov bo na sporedu pešter kulturni spored. Na predvečer pa bo netekmovalni pohod od Samotore (od plošče, kjer je bil umorjen partizanski učitelj Ljube Kokoravec - Gorazd) do Zgonika. B. S.

Koncerti

Societá dei concerti - Tržaško koncertno društvo. Jutri, 18. t.m., ob 20.30 bo v gledališču Rossetti nastopil »Trio Golup - Kaplan - Carrs« (David Galup - klavir, Mark Kaplan - violina in Colin Carr - violončelo).

Komorni orkester gledališča Verdi pod vodstvom Severina Zannierija bo danes ob 11. uri v mali dvorani gledališča (Ridotto) v okviru ciklusa nedeljskih koncertov, ki jih organizira gledališče Verdi v sodelovanju s Krokosom za kulturo in umetnost izvajal program v celoti posvečen Antoniu Vivaldiju. Ansambel bo izvajal štiri koncerte iz opusa 3 bolj poznane kot »Estror Ammonico«.

Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča.

Čestitke

Družino Bullo je osrečilo rojstvo drugorojenčka WALTERJA. Alenki ne solskile iskreno čestitajo, mame Walterju pa želijo srečno življenje.

Danes praznujeta 45. obletnico poroke ROZINA in RAFAEL KOČJANČIČ. Še na mnoga leta jima kliče družina Ota iz Krogelj št. 14.

Jutri, 18. aprila, bo praznoval 22. rojstni dan DARIO VRABEC iz Prečnika. Vse najboljšo in obilo sreče mu želi sestra »Majda« in svaki Dario. Sirocu Dario pošilja mamo Alenko kot poljubek.

Pred dnevi je SILVANO MAVER dopolnil 60 let. Še na mnoga leta mu kličejo tovariši TPFZ Pinko Tomažič.

Razna obvestila

Društvo slovenskih upokojencev vabi člane in prijatelje na predstavitve knjige Maria Magajne in potoptis iz Brazilije z diapozitivi v petek, 22. aprila, ob 16.30 v Gregorčičevi dvorani, Ul. sv. Frančiška 20/II.

Društvo naravoslovcov in tehnikov Tone Penko vabi člane in prijatelje na predavanje univ. prof. Franceta Križanika o razvoju matematike. Obenem bo predstavljena avtorjeva knjiga »Nihalo, prostor in delci«, ki je pred kratkim izšla pri Slovenski matici. Predavanje bo v petek, 22. aprila, ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv. Frančiška 20.

Odbor sekcije VZPI - ANPI Lonjer - Katinara vabi vse bivše borce in aktiviste, da se polnoštevilno udeležijo pogovora, ki bo v sredo, 20. aprila, ob 20.30 v prostorih KD Lonjer - Katinara. Tema - pokrajinski kongres, razno. Prosimo za tožnost.

Sekcija KPI »J. Verginella« prireja danes, 17. t.m., ob 11.00 na Križadi v Križu javno zborovanje o pobudah za družbeni in gospodarski preporod Trsta. Govorila bosta deželni svetovalec Boris Iskra in pokrajinski tajnik CGIL Mauro Gialuz.

Razstave

V galeriji »di Tribbles« na Piazza Vecchia je odprta razstava svojih risb, grafik, akvarelov in skulptur tržaški mojster Mariano Corne.

V galeriji TK v Ul. sv. Frančiška 20 razstavlja Jože Čihua.

V Ljudskem domu v Trebčah je odprta razstava »Naši kraji in ljudje« slikarke Tončke Kolerič. Urnik: danes, od 10. do 12. ure.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 8.30 do 20.30)

Korzo Italia 14, Ul. Giulia 14, Erta di S. Anna 10, Lonjerska cesta 172, Nabrežina, Boljunc, Milje (Lungomare Venezia 3).

Trg Sonino 4, Trg Libertà 6, NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 20.30 dalje)

Trg Sonino 4, Trg Libertà 6, Nabrežina, Boljunc, Milje (Lungomare Venezia 3).

LEKARNE V OKOLICI

Boljunc, tel. 228.124; Bazovica, tel. 225.165; Opcine, tel. 211.601; Prosek, tel. 225.141; Bazje polje, Zgonik, tel. 225.596; Nabrežina, tel. 200.121; Sežanja, tel. 210.197

DRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 21. do 8. ure tel. 732.627, predpriznana od 14 do 21. ure in praznična od 8. do 20

LOTERIJA

BARI 14 82 44 64 15

CAGLIARI 79 76 51 58 32

FIRENCE 50 73 30 7 28

GENOVA 50 49 79 60 73

MILAN 6 68 57 79 43

NEAPEL 57 86 1 33 60

PALERMO 55 18 17 83 88

RIM 76 61 27 10 68

TURIN 29 57 36 56 12

BENETKE 2 77 34 84 49

ENALOTTO

1 2 X 5 1 X 2 1 2 2

12 - 21.890.000

11 - 680.200

10 - 53.200

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

MATJAZ KMEČ

MUTASTI BRATJE

Režija: Jože Babič

V četrtek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V nedeljo, 24. aprila, ob 15. uri v Mestnem gledališču v Celovcu.

PRAVLJICA ZA NAJMLAJŠE

Pripoveduje Štefka Droščeva

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Pinko Tomažič«, ob 11. uri v osonni šoli »Alojz Gradnik«.

V petek, 22. aprila, ob 9. uri v osonni šoli »Primož Trubar«, ob 11. uri v osonni šoli »Karel Destovnik Kajuh«.

V soboto, 23.

DEŽELNI ODBORNI RINALDI VČERAJ V GORICI

Deželni gradbeniki naj se povežejo da lahko premagajo konkurenco od drugod

Minister Nicolazzi napovedal ostreje kriterije pri finansiranju javnih del
Dežela ustanovi kmalu finančno družbo za investicije na gradbenem področju

Deželne volitve so pred duri in zaradi tega je vedno več ministrov, ki prihajajo v naše kraje. Vse rekorde je dosegel potokel minister za javna dela, socialdemokrat Nicolazzi, ki je bil v tem letu v naši deželi že nekajkrat, od petka do nedelje pa je ali bo obiskal kar pet krajev, od Gradeža, do Vidma, do Gorice, Trsta in Karnije.

Včeraj dopoldne je bil Nicolazzi v Gorici na deželnem shodu gradbenikov, ki ga je sklicala zveza italijanskih gradbenikov, da bi na njem nekateri odgovorni politiki obravnavali politiko dežele in rimske vlade od tega vprašanja. Tudi gradbeništvo je v krizi; kot smo čeli pred tednom dni se število zaposlenih v tem sektorju krči, vedno manj je naročil.

O tej krizi je včeraj govoril tudi predsednik deželne konzulacije za gradbeništvo Ennio Riccetti. Dejal je, da je marsikaj gradbeništvo v popolni paralizi. V deželi se s tem poslom ukvarja kar 35.000 ljudi in če ne bo naročil bomo doživeli pravo katastrofo, hujšo kot v katerikoli tovarni. Izrazil je upanje, da bodo prila nova naročila ko se bo pričel izvajati program zakona 828 ter program zakona o infrastrukturi, ki jih predvideva osemisletni sporazum. V ta okvir sodi tudi gradbeni dejavnost na stanovanjskem področju, za kar pa so potrebni novi zakoni oziroma popravki že obstoječih.

Deželni odbornik Rinaldi je nakazal smernice deželne uprave v gradbeni dejavnosti. Zakon 828, zakon o obnovi potresnih krajev, ter zakon o osimskih infrastrukturah, bodo nudili veliko možnost gradbeni dejavnosti v vseh krajih dežele. Tukajšnja gradbeni podjetja pa morajo posodobiti svoje poslovanje, združiti se, čeprav samo začasno in za posamezne primere, v konzorcije; samo tako bodo namreč lahko uspešno konkurirali večjim gradbenim podjetjem, ki prihajajo v našo deželo iz drugih italijanskih pokrajin, ter uspejo dobiti v zakup večja dela. Bolj kot kdaj prej je dejal Rinaldi, je treba da delo ostanje v deželi, da dobi naš ljudje delovno mesto in da tudi zaslužejo ostane doma. Deželna uprava bo tudi kmalu ustanovila finančno družbo za gradbeništvo. Prav tako bo dežela v prihodnjih letih veliko investirala v razna javna dela in

si prizadevala tudi za tiste sektorje, za katere ni bilo dosedaj zanimanja. Nad 300 milijard lir bodo namenili ureditvi bregov rek in hudournikov. Hočejo biti prvi na tem področju v državi.

Minister Nicolazzi je obžaloval, da je bilo v prejšnjih letih veliko narejenega brez vsakega načrtovanja. Preveč avtocest tam kjer niso bile potrebne, sedanja mreža državnih cest pa je skoro dotrajana. Marsikje so se gradili objekti ki niso bili potrebni. Nicolazzi je tudi dejal, da bo treba več pazljivosti v bodoče ter dejal, da bo njuna tudi koordinacija med vlado in deželami na tem področju. Kar se tiče stanovanjske politike je dejal, da je nujno potrebno, da se zasebni investitorji ponovno začne zanimati za ta sektor, sicer bomo prihodnje leto prili do popolne paralize, kajti država ni zmožna zadostiti vsem potrebam.

Zborovalce sta pozdravila tudi goriški župan Scarano in predsednik ANCE Perri.

Seminar mladinskega odbora SKGZ

Mladinski odbor SKGZ prireja od 23. do 25. t.m. mladinski seminar v Izoli. Na predavanjih, imeli jih bodo Danilo Sedmak, Emidij Susić, Alenka Rebuta Tuta in Janko Pleterski bodo nadaljevali z razpravljanjem o težavi na blejskem seminarju načelnih vprašanj problema asimilacije in ohranjanja oziroma utrjevanja narodnostne identitete in zavesti.

Mladinci in mladinke s Goriškega se lahko prijavijo na sedežu Mladinskega odbora SKGZ, oziroma pri domačih mladinskih odsekih, kjer bodo dobili tudi ustrezna pojasnila.

PRIREDITVE BODO OD 30. APRILA DO 8. MAJA

Tradicionalno zborovanje in spominski pohod ob letošnjem 1. maju v Števerjanu

V soboto, 30. aprila, odprte razstave in pokašnja briških vin - Prvomajsko zborovanje bo v nedeljo popoldne - Letos že četrty spominski pohod Števerjan-Gonjače-Števerjan

Letošnje prvomajske prireditve v Števerjanu se bodo pričele v soboto, 30. aprila, zaključile pa v nedeljo, 8. maja. Osrednja manifestacija bo 1. maja popoldne, ko bo na trgu pred cerkvijo tradicionalni prvomajski shod zatem pa bogat kulturni spored z nastopom raznih ansamblom Oglarji, ki bodo za dobro razpoloženje poskrbeli že tudi v soboto zvečer.

Tako so nam te dni povedali odbojnik KD Briški grič, glavnega pobudnika in organizatorja prvomajskega slavlja. Tudi letos bodo prireditve razstavne in pokašnje briških vin. Odprti jo bodo v soboto, 30. aprila ob 18. uri v Dvorcu, zvečer pa bo prav tam ples z ansamblom Dobri znanci.

V nedeljo dopoldne bo že tradicionalni planinski orientacijski pohod, popoldne pa prvomajsko zborovanje s kulturnim sporedom. Praznovanje se bo nadaljevalo v soboto, 7. in nedeljo, 8. maja, 8. maja dopoldne bodo člani KD Briški grič v sodelovanju s sekcijo borbe organizacije in Zvezo združenj bor-

cev organizirali 4. spominski pohod Števerjan - Gonjače - Števerjan, popoldne pa bo v Dvorcu kulturna in športna prireditev. Napovedujejo tudi celodnevno akademijo SD Dom, nastop otroškega pevskega zbora in glasbene točice. Zvečer bo ples z ansamblom Oglarji, ki bodo za dobro razpoloženje poskrbeli že tudi v soboto zvečer.

Priprave na planinsko-orientacijski pohod v Števerjanu

V okviru prvomajskih prireditve v Števerjanu bo tudi letos planinsko-orientacijski pohod, manifestacija, ki je namenjena predvsem mladim. Na sporedu bo v nedeljo, 1. maja dopoldne. Sodelujejo lahko mladinci in mladinke starejši od deset let, v skupinah po štiri, oziroma pet članov. Moštva bodo razdeljena v dve kategoriji. Pravilnik POP objavlja na športni strani, tu bi le radi opozorili, da bo orientacijski pohod

tokrat nekoliko v znamenju proslavljanja pomembnih obletic in zgodovinskih dogodkov v letu 1943 pri nas in v Jugoslaviji.

Prireditelj vabi kulturna in športna društva, mladinske krožke in posameznike na množično udeležbo. Prijavne listice, oziroma skupin bo na startu. Mesto in ura odhoda bo sta pravčasno objavljena.

Uspesh Primorske poje sinoči v Gorici

Podpredsednik Zveze slovenskih kulturnih društev profesor, Milko Rener, je sinoči v svojem pozdravnem govoru na letošnjem osmem koncertu revije Primorske poje, naglasil, da pomeni ta vsakoletna pevka revija pomemben trenutek pri povezovanju prijateljev na obeh straneh meje, da se pa letošnja revija vrši v izrednih razmerah in da si vsi želimo, da se bodo te razmere čim prej izboljšale, ter da se bo zborovska govorica še naprej razvijala.

LETALSKA NESREČA V GRADIŠČU

Turistično letalo se je zrušilo na dvorišče vojašnice Nembo

Pilot in njegov spremljevalec laže renjena - Za las ni prišlo do tragedije, saj se je letalo zrušilo med slovesnostjo na dvorišču vojašnice

Včerajšnja slovesnost v vojašnici enote divizije Nembo v Gradišču, vojašnica je ob državni cesti št. 305, na periferiji mesta, se za las ni spremenila v tragedijo.

Na dvorišču vojašnice se je okrog 11. ure zrušilo civilno letalo vrste Cessna, ki je malo prej vzletel z goriškega letališča, upravljal pa ga je 38-letni Roberto Avanza oficir v omenjeni enoti. V letalu je bil tudi 21-letni vodnik Salvatore d'Urso, prav tako v službi pri omenjeni enoti. Menda sta Avanza in d'Urso, ki sta člana goriškega aerokluba nameravala na svojstven način prirediti prireditev v vojašnici. Med slovesnostjo naj bi namreč odvrli na dvorišču vojašnice šop rož. Vojašnici sta se približala v zelo nizki leti in menda tudi opravila prvi del naloge. Menda je do nesreče prišlo v naslednjem trenutku, ko naj bi se letalo dotaknilo najprej

drevesa, nato pa strehe vojašnice ter strmoglavilo na dvorišče.

Tako pilot, kakor njegov spremljevalec sta pri tem imela zares veliko srečo, saj so ju iz razbitin izvlekli le z lažimi poškodbami. Avanza bo odzdravljen v desetih dneh, d'Urso pa so v trški bolnišnici sprejeli s prognozo okrevanja v 25 dneh.

Danes 8. pohod prijateljstva

Če bo vreme naklonjeno, vremenslovci trdijo da bo, potem bo današnja množična manifestacija. Pohod prijateljstva, se bolj množična kakor lanska prireditve, na kateri je sodelovalo nad štiri tisoč mladih iz Gorice in Nove Gorice in drugih krajev naše dežele, sosednje republike in celo Korošice.

Pohod, 8. po vrsti, je namenjen mladim od 17. leta in njihovim spremljevalcem. Na pot bodo šli s Travnika, ob 9. uri. Proga je speljana po Oberdankovi ulici, Verdijevem korzu, Korzu Italija, preko Ul. 9. avgusta, preko Leopoldjeve in Brassove ulice in dalje v Skabrijelovo. Tu bodo udeleženci stopili na območje Nove Gorice, se usmerili proti Solkanu ter se preko solkanškega mejnega prehoda vrnila spet v Italijo.

Cilj bo na dvorišču Alojzijevega v Don Boscu ulici, kjer bodo udeležencem razdelili priložnostne kolajne, topli obrok, na sporedu pa bo tudi folklorna prireditev.

Pohod prijateljstva organizirata združenje za mladinski in socialni turizem in Zveza telesnokulturnih organizacij Nove Gorice.

Chiarova «Delitev» v Kulturnem domu

V Kulturnem domu v Gorici bodo danes, jutri in v torek, v okviru slovenskega abonmaja, tri gledališke predstave komedije Piera Chiara «Delitev» (La spartizione). Piera Chiara je danes eden najbolj branih italijanskih pisateljev in v tem delu prikazuje razmere v italijanski provinci v času fašizma. Nam je Piera Chiara znan tudi zato ker je v romanu «Vedro Singapore» opisal Gorico, Ajdovščino, Cedad in Trst, kjer je nastopil svojo prvo službo kot sodni kancelist v času med dvema vojnama. Igrajo člani Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, režiser je Mario Uršič.

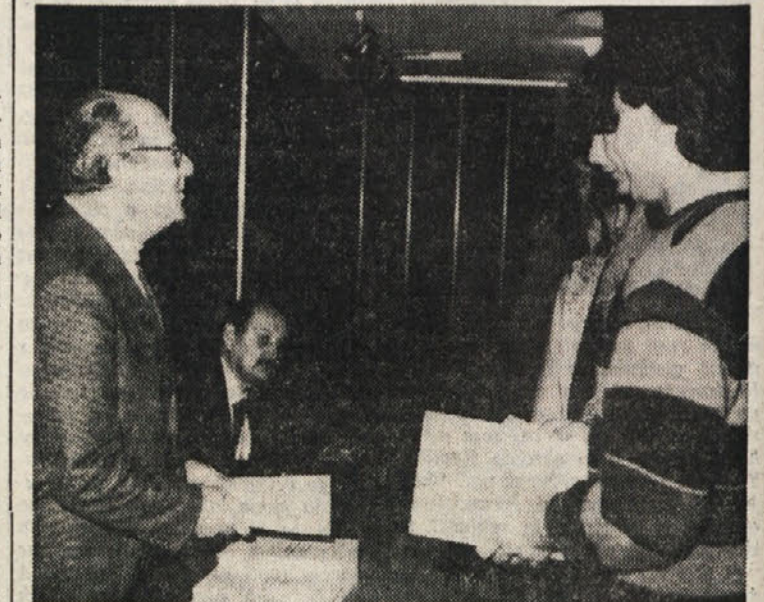
Drago Mirošič v Doberdolu

Drago Mirošič je v petek popoldne obiskal posojilnico v Doberdolu.

VČERAJ ZJUTRAJ V KULTURNEM DOMU

Dijakom zavoda Ivan Cankar orisana gospodarska zgodovina

Predsednik Kmečke banke K. Leban je matrantom podaril po en izvod Waltritscheve knjige

Predsednik Leban izroča knjige dijakom trgovske

NA POBUDO POKRAJINSKE UPRAVE

Študijski posvet o novi vlogi pokrajin v upravni ureditvi

Pokrajine naj bi v bodoče imele predvsem nalogo usklajevanja gospodarskega razvoja in prostorskega načrtovanja. Potreba po pripravi in izvedbi reforme krajevnih uprav

O vlogi, pravzaprav o novi vlogi pokrajin v upravni ureditvi so razpravljali na včerajšnjem študijskem posvetu, za katerega je dala pobudo goriška pokrajinska uprava. Vprašanje pravilnega odnosa med različnimi vrstami ustanovami, zlasti med vmesnimi ustanovami med občinami in deželo, je pri nas na Goriškem v tem trenutku še posebej aktualno, saj bomo čez dva meseca volili nov pokrajinski svet.

«Znano je, da se je pomen pokrajin v zadnjih letih, zlasti po nastanku drugih, novih medobinskih ustanov (gorske skupnosti, različni konzorciji it.) razvednotil, vendar se že dalj časa tudi spet kaže potreba po ponovni reorganizaciji, pri čemer naj bi pokrajine dobile prvenstveno vlogo usklajevanja gospodarskih pobud in razvoja ter načrtovanja posegov na teritoriji, je v svojem uvodnem posvetu dejal predsednik goriške pokrajinske uprave, prof. Silvio Cumpeta. Najbrž bi kazalo pokrajinam vrneti, oziroma ponovno potrditi tudi določene pristojnosti na področju zdravstvene službe, šolstva in organizacije nekaterih skupnih služb.

Cumpeta je nadalje dejal, da se je postopek reforme pravzaprav že pričel (zak. št. 7), vendar je po tem obstal nekako na pol poti. Prav glede zakona št. 7, ki izrecno pripisuje pokrajinam nalogo usklajevanja gospodarskega razvoja na teritoriju in nalaga izdelavo večletnih razvojnih načrtov, pa velja poudariti, da niso bile zatele sprete dodatne, tako imenovane izvršne norme in je celotni postopek v bistvu ostal v začetni, izhodiščni fazi. Cumpeta je nadalje pohvalil prizadevanja deželnega odbornika Tripanja, da bi končno tudi v deželnem merilu pričeli konkretno reševati vprašanje večje funkcionalnosti in usklajevanja v delu različnih krajevnih ustanov. O načrtu naj bi v deželnem okviru razpravljali v novi zakonodajni dobi.

Naj omenimo še, da so študijske-mu posvetu sledili predstavniki nekaterih občin in lepo število dijakov. Po uvodnem posvetu predsednik pokrajine je imel krajši govor deželni odbornik Tripani, zatem pa so bila na vrsti poročila por. Gian Candida De Martina, Carle Sepe in Michela Daua. Sledila je krajša razprava.

Naj omenimo še, da so študijske-mu posvetu sledili predstavniki nekaterih občin in lepo število dijakov. Po uvodnem posvetu predsednik pokrajine je imel krajši govor deželni odbornik Tripani, zatem pa so bila na vrsti poročila por. Gian Candida De Martina, Carle Sepe in Michela Daua. Sledila je krajša razprava.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POROKE:

Alberto Stefanac in Lucia Milanesi, Paolo Zucchi in Chiara Bersan, Santo Restino in Vera Curato.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

POPRAVEK:

Tiskarski škrt se je pred kratkim vmešal tudi v objavo matičnega urada. V objavi 3. aprila letos je Fabio Fiorelli podtaknil za nevesto Silvano Gargaro, kar seveda ne drži, saj se bo Fiorelli poročil s Paolo Devetak, po rodu z Vrha, ki pa že nekaj let živi v Laskem.

GORIŠKI UPOKOJENCI NA IZLETU V ŠTANJELU

Društvo slovenskih upokojencev je na velikonočni ponedeljek priredilo nadvse uspešen izlet v Štanjel, z ogledom zgodovinskih in arhitekturnih zanimivosti kraja ter z družabno s'jo. Za krajši prikaz zgodovine in zanimivosti tega kraja je pripravila glasbeno orkester iz Trsta.

Ob lepem pomladnem vremenu, so goriški upokojenci uživali nad lepim razgledom, saj Štanjel nekoliko obdaja odbojen del Krasa. Bilo pa je tudi dovolj časa za ogled in obudovanje stare arhitekture, cvetičnih gred, žlebov za zbiranje deževnice itd.

Na družabnosti v gradišču je družino pozdravil predsednik društva Milan Paulin ter poudaril pomen gojitve družabnosti in povezovanja z društvi upokojencev v matični domovini.

V tej zvezi bo pomemben dogodek 27. julija letos, ko bo v Trbovljah veliko srečanje upokojencev in kjer bodo prisotni tudi slovenski upokojenci iz zamejstva.

K dobremu razpoloženju in prijetnemu počutju je pripomogel tudi pred kratkim ustanovljeni pevski zbor upokojencev.

Izleti

Planinsko društvo vabi danes na pomladanski pohod na Kras. Zbirališče, oziroma odhod, s Travnika ob 9. uri, oziroma ob 9.15 izpred županstva v Doberdolu. Predviden je izlet na Gradino, obisk Doberdobskega in Preloškega jezera.

V nedeljo, 24. t.m., društvo prireja izlet na Kucelj. Zbirališče in odhod s Travnika ob 7.30. Izlet ni naporen.

Kino

Gorica
VERDI 15.30-22.00 «Storie di Piera». Prepovedan mladini pod 18. letom.
CORSO 15.30-22.00 «I banditi del tempo».

VITTORIA 15.30-22.00 «Vai avanti tu che mi vien da ridere».

Tržič

EXCELSIOR 14.00-22.00 «Il tifoso, l'arbitro e il calciatore».

PRINCIPE 15.00-22.00 «Vado a vivere da solo».

Nova Gorica

SOCA Ob 10. uri «Cica Mica», Matineja, Ob 16.30 in 18.30 «Pogodba», Ob 20.30 «Seks z zvezdami», Nočni kino.

SVOBODA Ob 16.30 «Cica Mica», Ob 18.30 in 20.30 «Nostradamus», DESKLE Ob 17.00 «Tom in Jerry», Ob 20.30 «Majčevanje inspektorja Closejusa».

Predsedniki rajonskih svetov za boljšo uporabo redarjev

Predsedniki rajonskih skupnosti se prejšnji dan sestali z odborniki za decentralizacijo Cluffarinom, za mestno policijo Paulinom in za javne storitve Jancicem. Najprej je odbornik Cluffarin pozdravil pred kratkim izvoljenega predsednika za Pevmo, Oslavje in Štamberk Nedo Dornikova. Zatem je predsednik napovedal, da bi deli pristojnim občinam uradom nasvete kako bi bili mestni redarji čim bolj na uslugo vsemu prebivalstvu. Povedano je bilo tudi, da je sedanji organiki mestnih redarjev zelo skrben in da imajo ti naročenih veliko najrazličnejših del, ter ne morejo zaradi tega zadostiti vsem potrebam in zahtevam.

Vsi predsedniki so povedali, da dajejo velik poudarek službi mestnih redarjev. Izrazili so tudi željo, da bi prišlo, kljub sedanjim finančnim omejitvam, ki so jim podvržene krajevalne uprave, čimprej do ustanovitve mest rajonskega redarja, kar bi imelo svojo posebno veljavo. Zaradi tega so tudi padli predlogi, da bi lahko starejšim osebam naročili varstvo pred solami in tudi ob drugih prilikah.

V kratkem bodo sklicali še drug sestanek s predsedniki rajonskih svetov. Tokrat bodo govorili o javnih parkih in zelenih površinah na splošno.

Na Krasu ovire v prometu zaradi avtomobilskih dirke

Na območju občin Foljan, Zagraj in Doberdob bodo danes avtomobilske dirke. Iz varnostnih razlogov bodo zato za nekaj ur zaprli za promet nekatere poti na tem območju. Tako bo od 6. do 14. ure prepovedan promet na poteh s Poljan, oziroma Doberdoba preko Babe proti Martinščini. Zaprt bo tudi odsek poti iz Martinščine proti Vrhu.

Iz goriške bolnišnice

V Prometni nesreči, včeraj, nekaj pred 11. uro, se je laže ranil 16-letni Roberto Ferresin iz Vileša, Ul. Isonzo 38, z motornim kolesom je trčil v fiat 131, ki ga je upravljal 54-letni Percile Baradel iz Gorice, Ul. Gabrizzo 58. Nesreča se je zgodila na mostu odcepa državne ceste

v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo slovenske katoliške prosvete v Kulturnem domu v Gorici

PIERO CHIARA

DELITEV

komedija v dveh dejanjih

Režija: MARIO URŠIČ

danes, 17. aprila, ob 16. uri

- ABONMA RED A

jutri, 18. aprila, ob 20.30

- ABONMA RED E

v torek, 19. aprila, ob 20.30

- ABONMA RED C

Avtobusi vozijo po običajnem voznem redu.

GLASBENA MATICA

ZSKD - ZSKP

Simfonični orkester

RTV Ljubljana

ter

mladinski pevski zbor

Glasbene matice iz Trsta

Dirigent: Stojan Kuret

Solisti: Olga Gracelj, sopran;

Eva Novšak - Houška, mezo-

sopran; Ruda Kosi, harfa.

Četrtek, 21. aprila, ob 20.30 v

KULTURNEM DOMU.

Spomladanski izleti

z avtobusom

Od 23. do 25. 4. k jezerom

LAGO MAGGIORE in LAGO

DI COMO

30. 4. in 1. 5. v MERAN

30. 4. in 1. 5. k izlizu reke

PAD.

Turistična agencija

GOTOUR

GORICA, KORZO ITALIA 205

TEL. 33.019

Banca Agricola Gorizia
Kmečka banka Gorica

skupno z ostalimi članicami Deželnega konzorcija ljudskih bank

VAM NE NUDI SAMO DENARJA!

Gorica, Korzo Verdi 51, tel. 84206/7 - Telex 460412 Agrban

OKROGLA MIZA «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» O AKTUALNEM PROBLEMU SEDANJEGA ČASA

Politika varstva okolja in upravljanja teritorija v naši deželi

Vprašanje zaštite okolja je v sedanjem času eden tistih problemov, o katerem se veliko razpravlja. Ta razprava je na krajevni ravni že dala nekaj živahna, razvila pa se je predvsem v zvezi z državnim zakonom o posegih glede parkov in območij krajinske zaštite, ki je stopil v veljavo leta 1981. Da bi bolje spoznali, kako se amenitizacija okolja reševanja tega problema smo v našem uredništvu priredili okroglo mizo, ki jo je vodil Igor Jogan z odseka za družbeno analizo prostora na beneški urbanistični fakulteti. Pri njej so sodelovali Roberto Barocchi z deželnega ravnanstva za načrtovanje in proračun, Pietro Brandmayr z inštituta za zoologijo na tržaški univerzi, Miloš Budin, predsednik Kraške gorske skupnosti, Edi Bukavec, tajnik Kmečke zveze in Mario Bussani, koordinator operative enote za zaščito okolja pri tržaški občini.

Najprej moram izraziti željo, da bi ta razprava privedla do razčiščenja določenih pojmov v zvezi z vprašanjem zaštite okolja; do tega razčiščenja naj bi prislo tudi zato, ker razprava, ki se je razvijala pred izglasovanjem tega zakona ni bila vedno med najbolj jasnimi. Ko govorimo o najhujših vprašanjih seveda izhajamo vsi iz ugotovitve, da je problem zaštite okolja osrednje vprašanje našega časa; ko razpravljamo o njem ga moramo vsekakor nujno povezati tudi z drugimi problemi, to je s problemi, ki so v taki ali drugačni meri vezani na teritorij: sem bi predvsem postavil vprašanje urbanistične ureditve ter boljše kakovosti življenja. Prepričan sem tudi, da bi morali v določenih meri tudi oceniti sklepe, ki so vezani z upravljanjem teritorija, čeprav je ta problem širši. Glavna tema naše razprave bi torej morala biti: politika okolja v splošnem kontekstu ter problem kakovosti življenja in upravljanje teritorija. Razprava o teh vprašanjih se mi zdi potrebna še iz drugega razloga: vsi dobro vemo, da je slovensko prebivalstvo imelo trdo življenje zaradi raznih ukrepov, ki so vezani na upravljanje teritorija; predvsem bi omenil razne urbanistične ukrepe ter razlastitve, kar je močno pogostejalo razvoj tega teritorija. Omenjeni zakon moramo torej oceniti tudi v tej luči: pred čim moramo imeti predvsem problem ravnanja na teritoriju in torej boljše kakovosti življenja. Ne morem pa pozabiti tudi dejstva, da je bilo za izglasovanje tega zakona potrebnih več kot deset let, kar je gotovo sad težkega procesa.

Prejšnji teden je zapadel rok za vložitve prošnje za prejem pripekov, ki jih predvideva omejen zakon. Za začetek razprave bi zato najprej vprašal arh. Barocchi, kakšen je bil odziv krajevnih uprav in kakšen je njegov prvi vtis iz teh podatkov.

Igor Jogan

BAROCCHI: Lahko rečem, da je vtis, ki sem ga dobil, res najboljši, ker je bil odgovor krajevnih uprav mnogo večji od najbolj rožnatih pričakovanj. Nimamo še dokončnih podatkov, poleg tega smo se proučili vse prošnje (prejeto 70), ki smo jih prejeli in v katerih se naprošajo finančni pripeki za razne pobude na tem področju. Naj dodam, da so krajevnice uprave zaprosile za več kot 22 milijard lir pripekov; za obdobje 1982-83 pa imamo na razpolago 1.200 milijonov lir za razne pripeke ter še 200 milijonov lir za druge neposredne pobude. Odziv krajevnih uprav je bil torej res izreden, kar jasno kaže na njihovo senzibilnost za probleme okolja, ki je gotovo mnogo večja, kot bi si lahko mislili.

Da bi sešli v bistvo tega problema bi sedaj vprašal prof. Brandmayrja kaj lahko naredijo krajevnice uprave v tem kontekstu. Ko govorimo o varstvu okolja vedno pravimo, da je le-to tesno povezano z upravljanjem teritorija; vendar pa ne poznamo tako podrobno vse naturalistične probleme, da bi lahko zagovarjali to trditev. Sedaj govorimo o parkih: brez dvoma je ukrep o parkih zelo specifičen in sektorialen; morali pa bi predvsem razumeti v kakšni meri in kakšno težo bo ta instrument imel za reševanje vseh teh problemov, razmisli pa bi morali tudi, katere druge ukrepe bi bilo treba sprejeti vzporedno z uvedbo parkov.

BRANDMAYR: Brez dvoma gre za zelo kompleksno vprašanje, ki je v določenih aspektih še na ravni znanstvenega raziskovanja, ker po mojem mnenju ni še nikomur popolnoma jasno kaj, kako in po katerih smernicah je treba ukrepati za tako upravljanje teritorija, ki mora odgovarjati vokalici tega teritorija. Bistveni problem je: katera je vokalika raznih področij? Zaradi politike okolja, ki je bila izbrana v Italiji v zadnjih 10-20 letih je bil instrument parka vedno nekakšna časovna rešitev: pred masovno-urbanizacijo in prehitro

veda zaviralo izvajanje določil tega zakona. Na splošno ga sicer ne ocenjujem negativno; zakon ni verjetno dovolj finaliziran v upravljanje in načrtovanje parkov, po drugi strani pa ni niti dovolj finaliziran v splošno načrtovanje. Tudi v tem pogledu je v njem kakšna dvomnost: ko govorimo o parkih kot je bilo že prej poudarjeno, gre ta razprava preko parkov in se mora vključiti v splošni kontekst. Ko pripravimo zakon o parkih torej rekoče igramo v obrambi, ker s tem povemo, da tako načrtovanje, ki se je sedaj izvajalo, ni bilo pravilno, ni bilo dovolj učinkovito, zaradi česar smo danes prisiljeni poseči s takim instrumentom.

Torej tudi iz tega aspekta izhaja iz zakona to razlikovanje med parkom in splošnim načrtovanjem: izhaja zato, ker je zakon hotel zajeti oba ta momenta, ne da bi razjasnil nobenega od dveh. Mislim pa, da je treba zakon vsekakor sprejeti, sprejeti je treba njegove pozitivne aspekte in koristno uporabiti finančna sredstva tudi glede posegov na Krasu. Želja bi se dodati, da je treba tudi nekaj pobud, ki se na pr. načrtujejo za Glinščico, za Doberski dobski jezero in nekatere manjše, toda ne vse, v tržaški občini, čim prej valorizirati: tako bomo videli kako se bodo obnese in do seženi rezultati bodo lahko pokazali katera je pravila pot tudi za preostali del teritorija.

Imamo torej že precej elementov, da se razprava lahko razvije okrog konkretnih stvari: lahko bi spregovorili o perspektivah. Kaj je torej mogoče in kaj je potrebno storiti na tem področju?

Mario Bussani

BUSSANI: Najprej bi rad nekaj preciziral: ko govorimo o parkih se jih z redkimi izjemami vedno skuša izriniti iz družbenega tkiva; to pa ne izvira samo iz neznanja, kaj je prava prava park; po mojem izviru tudi iz drugih dveh dejstev: prvo, ki sega v leto 1978, je začetek ustanavljanja morskega parka pri Miramuru; s časom bi se sicer moral razviti, na žalost pa se je njegova uresničitev ustavila pri prvi fazi. Drugi, ravno tako nesrečen primer pa je zakon o kraških rezervatih. Spominjam se, da sem, ko so odgovorne oblasti na nekem zasedanju predstavile ta zakon, kot prvi vstal in na osnovi posameznih členov ugotavljal, da je ta zakon neuresničljiv na trdovratno. Naše stališče je bilo torej odraz teh ugotovitev.

Ce naj sedaj spregovorim o zakonu št. 11/83 naj povem, da imamo do njega določene pridržke: le-ti izhajajo iz dejstva, ker je bil iz zakona izločen tisti člen, ki je gorski skupnosti poveljal načrtovanje in upravljanje krajinske zaštite na Krasu. Če moram zakon kritično oceniti moram dodati, da zakon št. 11/83 ne samo po mojem mnenju dopušča kakšno dvomnost z upravljanja vidika; ta dvomnost ima lahko v praksi tudi negativne posledice, dvomnost pa izhaja iz tega, ker zakon daje te pristojnosti ali občinam, ali gorskim skupnostim ali pa drugim ustanovam. Deželna uprava bi morala verjetno jasneje določiti te pristojnosti, zaradi česar bo v teoriji lahko prišlo do nesoglasij med občinami in gorskimi skupnostmi, kar bo seveda zavrnilo izvajanje določil tega zakona.

BUKAVEC: Najprej bi lahko rekel to, da nekako predstavljam, tudi zaradi nerazumevanja, nasprotno stališče do parkov. Takoj pa moram dodati, da ne nasprotujem parkom, ampak določeni urbanistični politiki, ki je imela svoje posledice na razvoj teritorija. Govor je že bil o upravljanju kmetijskega teritorija v okolici mesta, kjer so zrasle številne javnokorišne strukture; ta kmetijska področja so bila res podvržena določenemu »nasilju«, največje »nasilje« do tega teritorija pa je pomanjkanje vsakega interesa do njega. Odgovornost za to pomanjkanje interesa nosi po mojem mnenju deželna uprava, ki je v resnici začela smernice za doseg splošnega razvoja, ki pa se niso uresničile. Tudi to je ne nanašam na urbanistično politiko kot tako in na razne urbanistične instrumente, ampak na politiko, na osnovi katere se upravlja ta teritorij. Nanašam se predvsem na kmetijsko politiko, ki je bila vodena s tem teritorijem. Povsem naravno je, da se morajo na teritoriju odražati potrebe tistega prebivalstva, ki na njem živi. To prebivalstvo je svoje strani izrazilo voljo po ohranitvi tega teritorija, da bi ga lahko še vnaprej razvijalo v lastni funkciji in gospodarsko izkoriščalo predvsem s kmetijsko uporabo. Dovolj pa je, da pogledamo Kras in takoj bomo videli, kakšna je bila politika odgovornih do tega teritorija: ostal je brez instrumentov upravljanja in izkoriščanja; dodal bi tudi, da ni bil ustanovljen niti konzorcij za bonifikacijo, čeprav je ta teritorij že od leta 1930 proglašen kot področje hidrogeološke obrambe. Tega konzorcija torej nimamo; nimamo niti vodovodne mreže za gradnje, za razvoj kultur in lahko bi še naštevali. Predvsem pa ni bila storjena ena od najbolj elementarnih stvari: potem ko je bila ustanovljena deželna uprava za razvoj kmetijstva, ki je najhujši agilen instrument za razvoj tega sektorja, ni ta pripravila niti razvojnega načrta za ta teritorij, ki bi ga morala po zakonu vsekakor pripraviti.

Pripravljeni ni bila niti poglobljena raziskava, na osnovi katere bi bilo mogoče ugotoviti, katera so kmetijska področja in na njih nato poseči z določenimi intervencijami. Ta teritorij se je praktično prepustilo svoji lastni usodi; če k vsemu temu dodamo tudi določeno zadržanje, ki ga ima do tega teritorija mesto, ki nanj gleda v funkciji mestnega parka, bomo lahko razumeli, kako se je uveljavila težnja, da bi to področje postalo park. Čeprav se večkrat ponavlja, da bi moral biti Kras izkoriščen za produk

tivne namene in se zagotavlja, da je treba štiti pravice tistih, ki na njem prebivajo, pa se konkretno gre v popolnoma nasprotno smer, to je, da prihajajo vedno bolj do izraza interesi mesta. Zato tudi zadržanje krajevnega prebivalstva, ki se je v bistvu negativno izreкло o omejenem zakonu, kakor je že prej izrazilo svoje nasprotovanje do kraških rezervatov in do deželnega urbanističnega načrta. Zakon 11/83 pa sicer lahko ocenimo dobro, čeprav z nekaterimi pomanjkljivostmi, če nanj gledamo z vidika upravljanja parkov; ne moremo pa se strinjati z »normalizacijo«, ki ga določa deželni urbanistični načrt. Le-ta namreč določa, da je celotna pokrajina, z izjemo majhnih občin in predela med železnico in državno cesto 202, en sam park. Sprašujem se, če je to pravilno. Mi smo bili mnenja, da park, če jih je že treba ustanoviti, je treba najprej individualizirati v tistih conah, ki zaradi svojih značilnosti in posebnosti lahko postanejo parki, kot na pr. Glinščica, in nimajo nobenega drugega interesa, da bi bile določene za druge namene. Vprašati se moramo tudi, kaj je prava prava park; na osnovi deželnega zakona 23 ima že določene rekvizite, med katerimi in tukaj mi bo arh. Barocchi dejal, da ni nobene politične volje za razlaganje zemlje, so tudi predvidene razlastitve.

Treba se je tudi vprašati kaj misli prebivalstvo o vsem tem; ne smemo pozabiti, da ta Kras pripada v veliki večini slovenski narodnostni skupnosti, ki se s takimi ukrepi čuti ovirana — in tukaj ne gre za tehnični, ampak za politični problem — v svojem razvoju in ohranjanju, ker ne sama upravlja teritorija na katerem živi. Po mojem ne gre za obrobne probleme, zaradi česar bo lahko moč negatiivne posledice tudi glede ohranitve Krasa. Slišimo že ljudi, ki se izražajo takole: če bo park, bo na razpolago vsakomur, kot jurska zemljišča, ki postopoma propadajo in za katera se ni poskrbelo, da bi jih ohranili. Usoda teh parkov ne bo seveda enaka usodi jurskih zemljišč, ker bo še vedno ostal lastnik, ki bo skrbel za svojo zemljo. Zgodilo pa se bo, da lastnik ne bo imel garancij za upravljanje tega teritorija in bo ostal brez perspektiv o produktivnem razvoju te zemlje. Poleg tega lastnika bremenijo številni davki, ki so na pr. zapuščinski, tako da si mora v teku generacij ponovno odkupiti zemljo, ki je že njegova. Zakaj? Da bi to zemljo vzdrževal za družbo? Jasno je, da lastnik ne bo imel nobenega interesa do tega teritorija. Če se torej ne pripravijo razvojni načrti bo ta teritorij postopoma opučen, kar bo brez dvoma predstavljalo veliko škodo. Škoda pa ne predvsem za celotno družbo — lastnik bo lahko tudi kaj pridobil, saj se bo rešil nekega bremena — ker ne bo kraški teritorij več tako kultiviran, kot je sedaj, ampak si ga bo morala družba sama upravljal.

Edi Bukavec

Edi Bukavec

Zdi se mi primerno, da bi sedaj ponovno spregovoril arh. Barocchi, ker se mi zdi, da je bil, čeprav neposredno, kot predstavnik dežele večkrat omenjen. K temu, kar so drugi rekli, ne

bi imel kaj dodajati, kljub temu pa se mi zdi primerno poudariti, kako so vsi podčrtali važnost povezave med zaščito narave in načrtovanjem. Na zaščito narave ni moč gledati kot na neki specifični sektorialni problem, treba jo je povezati z akti širšega značaja o upravljanju teritorija. Ti instrumenti, je nekdo poudaril, morajo biti povezani z družbenim tkivom in ne morejo biti ločeni od njega. Zelo važno se mi zdi tudi sklicevanje na deželni urbanistični načrt; zdi se mi, da le-ta kljub vsemu skuša vpeljati krajsko razvojni v pozitivnem smislu; vsekakor pa ta pozitivna interpretacija zaštite ni bila izpeljana, ker je

Roberto Barocchi

po vsej verjetnosti naletela na težave. Vtis imam, da je ta zakon malo povezan z drugimi instrumenti urbanističnega značaja; sibeč je predvsem v tej povezavi, ki bi jo moral predstavljati konzorcijalni, medobčinski načrt, ki je, kot smo danes slišali, če že ne najboljša, ampak potrebna raven, za reševanje tega problema. Sicer pa je to vprašanje sporna točka tega zakonskega ukrepa.

BAROCCHI: Dejstvo, da zaštita okolja ni sektorialno dejanje je eno od načel deželnega urbanističnega načrta, to vemo vsi in to bi tudi rad poudaril z določenim zadovoljstvom, ker sem na tem tudi sam delal. Deželni urbanistični načrt so odobrili leta 1978, toda razprava se je začela že pred desetimi leti. Lahko rečem, da je razprava obsegala prav ta načela splošnosti, globalnosti in upoštevanja družbenogospodarskih aspektov narave, o kateri sedaj govorimo. Samo dejstvo, da so v naši deželi, kot edini v Italiji naravne parke določili, četudi zaenkrat samo v indikativnem smislu, s splošnim deželnim urbanističnim instrumentom, potrjuje voljo deželne uprave, da uresničuje parke ob upoštevanju vseh aspektov, tako teritorialnih in splošnih kot družbenogospodarskih.

Glede uresničevanja zaštite okolja moram poudariti, da je šele sedaj stopil v veljavo zakon, ki zagotavlja finančna sredstva, četudi dokaj omejena, za uresničevanje parkov in ki pomostavlja nekatere urbanistične postopke.

Ti pravisi, da po urbanističnem zakonu določa parke splošen deželni urbanistični načrt, izpopolnjuje pa jih deželni konzorzijski urbanistični načrti, to je načrti, ki jih verjetno ne bodo nikoli uresničili. Zaradi tega bo deželna uprava izdelala novo urbanistični zakon, ki bo premostil to fazo konskih načrtov. To je zakon, ki ga se niso izdelali. Jasno je, da, zakaj smo pri izdelovanju zakona o parkih vključili tiste spremembe izključno urbanističnega značaja, ki so zagotavljale začetek uresničevanja parkov, nismo pa poglobili urbanističnih aspektov. Na ta račun je bilo izrečeno veliko kritik. Zlasti naturalisti, organizacija WWF nam očita, da zakon ne upošteva dovolj urbanističnih aspektov. V resnici gre za nesporazum, kajti gre za zakon, ki je moral dati nekatere urbanistične indikacije, da bi lahko popravil določene napake sedanjega urbanističnega zakona, in se je moral torej ukvarjati z urbanističnimi aspekti prav zato, da bi sprostil urbanistične postopke.

Pričakujemo nadalje, da bo novi urbanistični zakon posodobil te postopke in te sisteme načrtovanja. Nadalje je bilo rečeno, da se zakon premočno povezuje z drugimi instrumenti urbanističnega značaja. Nisem tega mnenja. Kaj se je pravzaprav zgodilo? Po starem sistemu naj bi se šlo v zelo kompleksen postopek načrtovanja, postopek, ki gre od splošnega urbanističnega načrta do konzorcijalnih načrtov in nato do izvršilnih načrtov. Nov sistem pa omogoča, da lahko takoj stečejo urbanistični instrumenti, to je izvršilni instrumenti, za katere si prevzemajo odgovornost krajevnice uprave, to je v prvi vrsti občine. Prav to je še eno jamstvo, da se pri ustanavljanju parkov upošteva krajevnice potrebe.

Kar zadeva razlasevanje, moram reči, da smo kot urbanisti nekega naredili v upanju, da bo v prihodnosti mogoče zmanjšati negativne učinke razlasevanja. Vemo, da urbanisti, zlasti tisti, ki izdelujejo krajevnice načrte, žal prevečkrat sprejemajo izbire, ne da bi upoštevali kmetijsko vrednost zemljišča. Ti namreč smatrajo nezadovoljna področja kot neke vrste tabulo raso, na katero lahko vsekakor gradimo hiše. V tem pogledu se trenutno ukvarjamo z dokaj zanimivimi stvarmi. Izdelujemo namreč nekakšen zemljevid kmetijskih vrednosti zemljišč, ki bi moral pomagati urbanistom pri njihovih izbirah na tak način, da bi preprečili razlasevanje tam, kjer bi škodovali družbenogospodarski značaj zemljišč, ki imajo o urbanističnega vidika določeno vrednost. To je z našimi strani mahaen pripevek k reševanju tega problema. O drugem s tem v zvezi pa ne bi govoril, ker ni v moji pristojnosti.

Kar zadeva zamude pri izdelavi zakona, lahko rečem, da je moralo dejansko preteči eno leto in dva meseca od trenutka, ko je zakonski osnutek romal v deželni svet, do trenutka, ko je bil dejansko odoben. Po drugi strani pa je ta zamuda pripevala, da je zakonodajalec lahko prisluhnil različnim dejavnikom, ki so želeli o tem zakonu izreči svoje mnenje. Po eni strani so se oglašali naravoslovci, po drugi strani prebivalstvo, ki je upravičeno trdilo, da mora tudi samo izreči svoje mnenje glede na to, da bo določeno parki na njihovih zemljiščih. Bilo je skratka mnogo posvetovanj in če je torej poteklo toliko časa, pomeni, da zakon ni bil izdelan površno, temveč, da je skušal uroštevati razne potrebe, ki so si bile mnogokrat tudi v nasprotju.

Glede trditve Budina, da dopušča zakon marsikatero dvomnost, sem mnenja, da je treba prej govoriti o svobodi kot o dvomnosti. Jasno je, da bi bilo veliko bolj enostavno izdelati takšen zakon, ki bi določal, da mora kraški park upravljati neka kraška ustanova, kot je bilo rečeno v

Miloš Budin

prvih zakonskih osnutkih za izvajanje zakona Belci, ki jih deželni svet ni odobril. Takšnega zakona prav gotovo ne bi odobrili. Zato se mi zdi, da je bila bolj pravilna tista izbira, po kateri so bile poverjene pristojnosti in odgovornosti krajevnim upravam. Jaz bi jo zato imenoval

pogumna izbira, ker dopušča določeno tveganje, zato menim, da je deželna uprava prav ravnila, da je šla v tveganje. Na ta način bo namreč mogoče uresničevati parke, uresničevati jih bo skratka mogoče, če bo prebivalstvo na to pristalo. Če pa te volje ne bo, če kraško prebivalstvo ne bo hotelo parka na svojem teritoriju, jih bo seveda tudi težko uresničiti.

Že prej je tešla razprava o vprašanju površine tih parkov zlasti v odnosu do vsebine deželnega urbanističnega načrta na Krasu. To je zelo pomembno, saj moramo pravzaprav vedeti kaj in kako bomo zaščitili s temi parki, kakšne živalske vrste in tudi vse ostalo, torej bogastvo si nadejamo štiti in če so te zaštite v obliki in tudi površinski pravilne. To vprašanje zastavljam Brandmayrju.

BRANDMAYR: Jaz sem se hotel povezati na to kar je povedal prijatelj Bukavec, ki je praktično analiziral tako družbeno-ekonomski razvoj Krasa, kot njegovo kmetijsko specifiko. Njegova analiza je bila logično obrambnega značaja, njeno izvajanje pa moram v marsičem potrditi, zlasti kar zadeva pomanjkljivosti okrog Erse in konzorcija za bonifikacijo, to je ustanov, ki v Furlanji redno delujejo. V tem oziru je bil Kras tudi neke enesrečen. To področje je utrpelo vpliv, prišlo je skoraj pod nekakšnim vrčevcem bližnjega mesta ter res ni moralo biti drugače. Mnogi prebivalci Krasa so na tem ali onem področju zaposleni v Trstu, vse se je nekako začelo usmerjati v to veliko mesto in tudi tako imenovani parttime je posledica tega. Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je tržaški Kras edino področje z flirskimi pojavi na italijanskem ozemlju, zato je razumljivo, da so si naturalisti prizadevali za njegovo zaščito. Jugoslavija ima skoraj tri četrtine tipično kraškega ozemlja in zato različno gleda na ta vprašanja. Pri nas pa je to zelo občuteno, saj predstavlja Kras v bistvu otok v neizmernem teritoriju, ki se sočla s povsem drugim problemom.

Danes moramo računati tudi na posledice urbanizacije in na vse implikacije splošnega družbenega razvoja. Kot primer tega bi navedel samo dejstvo, da danes na Krasu zaradi splošne uveljavitve petroleja nismo več priča sekajoči dreves. Počasi izgina tudi pastirstvo, ki je postalo nerentabilno, to ne sarno v bližini velikih mest, a tudi v notranjosti držav. To je ustvarilo nove pogoje za kmetijstvo, ki ni imelo

Pietro Brandmayr

pogojev za intenzivni razvoj. Da ne govorimo o konzorcijih za bonifikacijo, ki v današnjih razmerah niso več primerni v sklopu neke kmetijske optike. Bonifikacija je imela smisel petdeset ali šestdeset let od tega, ko so ljudje se umirali zaradi malarije in ko je primanjlovala voda.

Končno pa še kraški park. Že sam naziv se mi zdi precej omejevalen in torej nevaren za celovito in pravilno ravnanje vprašanja. V resnici je govor tudi o obstoječih deželnih zakonih, predvideva zelo široko artikulacijo v najmanj štiri različne pasove, med katerimi bi omenil »predparks«, tistega, ki orientirano zaščito in tako imenovani Core, na katerem bi morali omejiti vse posege. Kar mi je znano, so kraška kmetijska področja v veliki večini primerov izven tega Coreja. Pri vsakem načrtovanem posegu pa je treba večkrat priti tudi do kompromisnih rešitev, kar pomeni, da se bo lahko na območju »predparksa« in tudi še dalje v notranjosti dogradilo zadržni hlev ali kaj podobnega. Ne smemo namreč pozabiti, da tudi kmetijstvo igra svojo specifično vlogo pri sami ambientalni zaštiti Krasa in da je to področje danes dosti različno od tistega, kar je bilo pred tridesetimi ali štiridesetimi leti, ne samo zaradi velike urbanizacije, ampak tudi zaradi kršenja ravnotežja med naravnimi pojavi, kmetijstvom in živinorejo. Kot primer bi navedel samo podatek, da so danes na Krasu sploh izgubile nekatere vrste žubelk, samo zaradi tega ker skoraj ni več krav in ovac. Zato sem mnenja, da mi namerjamo v tej viziji kraškega parka preveč omejevalno vlogo kmetijstvu, ki pa v današnjih razmerah potrebuje načrtovanje in zlasti nove razvojne smernice.

(Nadaljevanje na 6. strani)

OKROGLA MIZA «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» O AKTUALNEM VPRAŠANJU SEDANJEGA ČASA

Politika varstva okolja in upravljanja teritorija

(Nadaljevanje s 5. strani)

Imel bi še nekaj vprašanj. Prej je Bussanij podčrtal najnost po skupni rešitvi, po rešitvi na medobčinski ravni, po homogenem načrtu. S tem v zvezi bi rad slišal mnenje predsednika KGS: so občne danes doseči tako rešitev in če bi se med seboj sporazumele, ali so v stanju tudi konkretno delovati v tem smislu?

BUDIN: Takoj bi poudaril, da morajo biti zmogljivi to storiti; predvsem pa bi podčrtal, da je Kras neločljivo sestavni del svetovnega pomena; ko torej govorimo o njem iz kateregakoli vidika, moramo o njem imeti široko vizijo. Od tega, kar sem danes slišal z zadovoljstvom ugotavljam, da je bila ta široka vizija, predvsem pri Bussaniju, ki je najprej postavil konkretne predloge in nato celotni problem se razširil. To je vizija, ki jo moramo imeti in opaziti, iz katere moramo izhajati; to podčrtujem ne samo iz teritorialnega vidika, ampak tudi s splošnega, kulturnega če že hočemo tako reči. Naturalistična in ekološka kultura se ne more ustaviti pri okolju, gledanem samo z naturalističnega vidika, kot tudi kmetijska kultura ne more imeti take korporativistične in sektorske vizije. Zal pa se to dogaja tudi v naši stvarnosti, kar je logična posledica določenega načina razvoja, razvoja, o katerem sta podrobno govorila Bukavec in Brandmayr v svojih posebnih. Gre za isti način razvoja, ki je sprožil negativne posledice: eden od teh je gospodarsko obubožanje Krasa z industrijsko koncentracijo in z delovno ponudbo v mestih Trstu, Trzinu in Gorici. Ljudje so v določeni meri zapustili zemljo, njena gospodarska vrednost se je zmanjšala. Prišlo je torej do emigracije, zapustitve itd., zaradi česar je prišlo tudi do degradacije okolja; to so objektivni podatki, ki nato povzročajo druge posledice, kot so na pr. problemi, s katerimi se mora ubadati slovenska narodnostna skupnost in ki so nastali prav zaradi takega načina razvoja. Lahko bi našteval še druge posledice, predvsem pa hočem reči da mi vsi, upravitelji, politiki in naturalisti moramo nujno in vedno zaobhiti vse te probleme, ko razpravljamo o tem specifičnem problemu, ki je zaščita okolja. V nasprotnem primeru bo prišlo do nesoglasij. Tisti, ki so v teh zadnjih desetih letih prepričali uresničitev teh načrtov in ki jih sedaj še pogosto so vsi, oziroma smo vsi pogojeni od določenega trenja, ki je rezultat nekega načina političnega, kulturnega, zgodovinskega in gospodarskega razvoja tega območja. Prepričan sem, da mora pri nas narava postati element razvoja, Trst, toda ne samo Trst, je za žalost razdeljeno mesto; razdeljeno je na pr. med Slovenci in Italijani, oziroma med onimi, ki se strinjajo z zaščito slovenske manjšine in onimi, ki ta problem zastavljajo ali mu celo nasprotujejo. Prepričan sem, da vsi dobromisleči politiki in operativci s kateregakoli sektorja, ki delujejo v Trstu, iščejo vse možnosti in vse elemente, ki bi priveli do zblizanja in združenja obeh skupnosti. Ravno tako sem prepričan, da morata narava in okolje nujno postati element združenja, kar predstavlja eno od možnosti za medsebojno spoznavanje. Obstaja pa nevarnost, da bi narava lahko postala element razkola, če ne zaobhitiemo, ko govorimo o njeni zaščiti, vse tiste probleme, o katerih sem prej govoril, med katerimi je tudi problem slovenske narodnostne skupnosti, ki je gotovo na prvem mestu ko govorimo o Krasu.

Bukavec je prej dejal, da se prebivalstvo čuti opeharjeno s takim ukrepom: trdno sem prepričan, da morajo ta teritorij upravljati tisti, ki na njem živijo. Če v kratkem bomo lahko videli, da vse tiste pobude glede zaščite okolja, o katerih danes govorimo, ki pa se porajajo na samem teritoriju, bodo gotovo naletele na pozitiven odziv; medtem ko pa bodo ostale pobude, ki bodo prišle nekje iz vrha, naletele na nasprotovanje. Ko govorim o valorizaciji kraškega teritorija moramo vsekakor imeti

pred očmi prebivalstvo, ki na njem prebiva; misliti moramo na vse probleme, ki so s tem prebivalstvom tesno povezani. Strinjam se z Bussanijem ko pravi, da moramo pri obravnavanju te problematike izhajati iz splošne vizije, ki mora zaobhiti tudi kraški teritorij, ki je onstran meje; to celotno področje ima enake probleme, le da so pri nas bolj žgoči zaradi tega nepravilnega odnosa med velikim mestom in majhnim zaledjem, zaradi česar je na tem teritoriju občutiti močnejši pritisk mesta.

Ob tej priložnosti bi tudi pozval deželo, da bi občinam dala večje zaupanje. Dejstvo, ki ga sicer nihče ni omenil pa je, da so občine štitele svoj teritorij predno je stopil v veljavno deželni urbanistični načrt. Dodal bi še, da je normativ naših regulacijskih načrtov za tista področja, ki so bila na osnovi deželnega urbanističnega načrta vključena v področja krajske zaščite v določenih aspektih mnogo strožji od samega normativnega deželnega urbanističnega načrta. Ko torej govorimo o zakonu št. 11/83, ali če hočemo o kraškem parku, mislim, da ne govorimo več o zaščiti, ampak o aktivnih posegih, o valorizaciji tega teritorija, ki je bil že zaščiten. Vsiliti deželni urbanistični načrt

koli zakon je to: vprašati se moramo, kaj pojmujejo kot park. Če ga pojmujejo kot nekaj abstraktnega, ni potrebno, da govorimo naprej; če pa ga pojmujejo kot omejeno področje, v katerem se odvijajo vse, in ponavljam, popolnoma vse vlokovne dejavnosti, je mogoče govoriti naprej. Ne gre se torej za iskanje nečesa, ki bi bilo izven stvarnosti, treba je najti na tehnični ravni tisto stično točko, da bi izkoristili vse velike operative kapacitete, ki na Krasu že obstajajo, a iz nje vem katerega razloga ne pridejo do izraza.

S tehničnega vidika smo bližji ali pa smo še oddaljeni od take vrste rešitve?

BUSSANIJ: Na tole vprašanje bi odgovoril tako: če me bo predsednik KGS poslušal, bo ta okrogla miza lahko obrodila tudi konkretne sadove. Če pred koncem leta bi lahko priredili zasedanje, po budnik pa bi lahko bila prav KGS, da bi proučili, kakšno bi lahko bila ta nova teritorialna enota na Krasu. Lahko bi jo imenovali park, ali pa ji dali tudi kakšno drugo ime. Zasedanja bi se seveda morale udeležiti občinske uprave in vsi zainteresirani. Sedaj se dogaja, da vsakdo govori v lastnem

BUKAVEC: Kmetje se v resnici najbolj bojijo tega histerizma, ker niso bili nikoli zaščiteni pred njim.

— Mislim, da smo se dotaknili vseh glavnih točk, zato ne bi postavil več nobenega vprašanja; če bi kdo še kaj rad dodal...

BAROCCHI: Rad bi še odgovoril Bussaniju v zvezi z njegovimi besedami o celoviti zaščiti teritorija, to je o njegovem predlogu o ustanovitvi mednarodnega parka. Kratk park ustanovljen po njem hodili samo ob nedeljah. Jaz mislim, da ne smemo pretiravati o

tej zadevi. Vsekakor ponavljam, da je ta perimetracija le indikativna. Rad bi se še dotaknil vprašanja avifavnističnega parka v Štivanu, ki vsekakor ni vključen v kraški park; hotela ga je devinsko - nabrežinska občinska uprava in dežela ji je prisločila na pomoč s tem, da je občini plačala študijo o tem parku; iz te študije pa bo občina lahko naredila kar bo hotela. Vsekakor ponavljam, da je ta avifavnistični park izven kraškega parka, ker nima posebnih naturalističnih vrednosti, ima samo zgodovinski pomen, ker je tam izvir Timave. Prav zaradi tega ni bil vključen v kraški park. Na vsak način če bo občina hotela tam kaj narediti, ne bo mogla uporabiti finančnih sredstev, ki jih predvideva zakon št. 11/83, ki predvideva prispevke samo za park.

BUKAVEC: Res je, da je 50 od sto teritorija petih od skupno šestih občin v parku, podčrtati pa je tudi treba, da je teritorij nekaterih občin v celoti v tem parku.

BAROCCHI: V repentabrski občini je 93 od sto teritorija v parku. Dobrejši pa je vanj vključen v celoti. Ponavljam pa, da gre le za indikativne podatke, zaradi česar bo lahko, denimo, repentabrska občina sporazumno z ostalimi pripravila načrt, s katerim bo utemeljila zmanjšanje obsega tega parka in tu ne bo težav.

BUDIN: Dodal bi še to, da vsekakor sprejemam priporočila, ki sem jih slišal med to razpravo: če v četrtletju in v petek bomo ponovno razpravljali o teh problemih na zasedanju v Regnu; o svajam tudi vabilo Bussanija za prireditve enega ali več zasedanj, tudi bolj specifičnega značaja. Prepričan sem, da obstajajo pogoj za doseg enotne vizije glede teh problemov; vsi pa moramo spoštovati en pogoj: katerakoli pobuda ne sme v nobenem primeru pustiti ob strani tisto, kar obstaja na Krasu, ali pa zmanjšati njegov pomen. Vse pobude morajo valorizirati tisto stvarnost v njegovi kulturni in nacionalni, gospodarski in kmetijski ter seveda naturalistični celoti.

— Čeprav je bila debata izčrpana in so se naši gostje potrudili, da čim jasneje razvijajo svoje misli, se mi zdijo potrebne, da iz vsega tega izlučimo nekaj ključnih konceptov. Debatna je potekala mirno, ne da bi prišlo do osterje polemike. Lahko iz tega torej sklepamo, da so razlike med stališči, ki jih izražajo današnji sogovorniki, manjše kot bi si človek mislil. Vsi soglašamo, da je potrebna zaščita naravnega okolja in da le-ta predstavlja na na-

šem ozemlju priložnost za obnovo gospodarstva kraških vasi, ki je v tej povojni dobi tako ostro upadlo. Slišali smo navzoče strokovnjake, ko so nam poudarili, da se parki uresničujejo, ne samo preko urbanističnih normativ in zakonodaje, temveč tudi preko drugih načinov povezovanja zaščitenih območij z dejavnostjo ljudi, ki na tem teritoriju živijo. Za uresničevanje te politike je potrebna skladnost vseh upravnih organov, ki so zadolženi za uresničevanje zakonskih določil, potrebna pa je tudi načrtovanje in planiranje, ki naj izhaja iz spoznavanja in proučevanja družbenih potreb in problemov naših vasi.

Deželni zakon št. 11/83 nam ta tega uresničevanja zaščite ne zagotavlja, čeprav upošteva nekatere splošne zahteve. Vsi se strinjamo, da je povezava med tem zakonom in deželno urbanistično zakonodajo preblik. Dejstvo, da se le-ta spreminja, daje zakonu prehodni pomen.

V takem trenutku dobiva posebno važnost kakovost tehničnih rešitev, ki jih strokovnjaki predlagajo. Ne malo nam torej skrbi stanje občinskih strokovnih služb, ker je dunes neustrezno glede na cilje in njihovo razsežnost, ki s, jih, jo, tavljamo. Javnostna uprava ni še dala temu problemu ustreznega odgovora. Potrebno je tudi poudariti, da se narava štiti ne samo z besedami, temveč z dejstvi. Stalno sem priča dejstvu, da je o naravi zaščiti veliko govora, čeprav so konkretni posegi redki in neučinkoviti. Posledica tega je, da se med nami razrašča tako misljenje, prava ideologija o zaščiti narave, ki nam pokriva realnost, ki je v celotni greknja, ko vidimo kako človek trati naravne dobrine. Tega ne smemo pozabiti predvsem takrat, ko gre za našo zemljo, ki je med vsem! prvinami najmanj obnovljiva.

Pripravil:
ALEKSANDER SIRK
Fotografije:
MARIO MAGAJNA
CERETTI
TRST — Korzo Italia 13
Tel. 68-580

Radenska

PRVOMAJSKI PRAZNIKI OB IZVIRIH RADENSKE

Prijetno bivanje v Radenci v hotelu RADIN
od 29. 4. do 3. 5. 1983
CENA: 3.024,00 din
Doplačilo za 1/1 sobo znaša 280,00 din.

Paket vsebuje 4 polne penzione, ogled prireditve MARATON TREV SRC, vstopnino za ples 30. 4., 1. in 2. 5. 1983 in neomejeno kopanje v hotelskem bazenu. Gostom so na voljo številni rekreacijski objekti (mini golf, tenis, kegljišče, družabni prostori). Radenci so tudi izhodišče za prijetne izlete po Pomurju. Otroci do 7 let imajo prenočišče brezplačno, od 7. do 14. leta pa 30% popusta. Obiščite nas, ne bo vam žal!

Informacije in rezervacije:
Hotel Radin, 69252 RADENCI
tel. (069) 73-221
telex: 35-269

Keramične okrasne ploščice, tlaki in obloge, dodatni deli in pohištvo

UGUSSI
TRST — Ulica Fianona 13, Valmaura
4.000 kvadratnih metrov, parkirni prostor, blago na zalogi

IZPOLNITE OTROKU
VELIKO ŽELJO
- OBDARUJTE GA

S KNJIGAMI IZ ZBIRKE

ZLATA KNJIGA

PONATIS III. LETNIKA
NAJBOLJ PRILJUBLJENE
ILUSTRIRANE ZBIRKE PRIPOVEDNIH DEL
ZA ŠOLSKO MLADINO.

V prednaročilu, ki velja vključno do 30. septembra letos, je zbirka dvanaestih knjig

1.200 din cenejša

SA MO
4.400 DIN
ZA 12
ILUSTRIRANIH
KNJIG!

Izjemna priložnost!
PO IZIDU OKTOBRA LETOS
BO ZBIRKA STALA
5.600 DIN

11 PRIPOVEDNIH DEL V 12 KNJIGAH

PETNAJSTLETNI KAPITAN I/II,
J. Verne, il. K. Gatnik

CVETJE V JESENI,
I. Tavčar, il. R. Skočir

VIKE VIKING IN BRDAVSI,
R. Jonsson, il. EWK, poborval A. Mavec

SKRITI DNEVNIK,
L. Suhodolčan, il. L. Koporc

KO ZORIJO JAGODE,
B. Jurca, il. M. Vovk

MLADOST NA STOPNICAH,
A. Ingolič, il. M. Vovk

GOSPOD HUDOURNIK,
F. S. Finžgar, il. B. Kos

KNJIGA O TITU,
F. Bevk, il. I. Seljak - Čopič

DEČEK Z DVEMA IMENOMA,
A. Ingolič, il. D. Furlani

HAJDUŠKI STUDENEC,
V. Podgrec, il. M. Amaliotti

OSLOVSKA LETA,
B. Čopič, il. B. Kos

**založba
mladinska
knjiga**

Zbirko ZLATA KNJIGA lahko naročite tudi v
Tržaški knjigarni, Ul. sv. Franciška 20, Trst
ali na upravi PRIMORSKEGA DNEVNIKA v
Gorici, Drevored XXIV Maggio 1.

zgodovinski, dolinski, repentabrski, devinsko-nabrežinski in tudi tržaški občini, četudi so se tu pojavili drugi problemi, mislim, da je skoraj žaljivo do tistih upraviteljev, ki so že prej poskrbeli za te stvari in se danes trudijo, da bi tem problemom dali aktualnejši in konkretno vsebino.

V zvezi s tem zakonom se pogosto govori, da bodo morali ukrepi, ki jih predvideva, zadovoljiti vsakogar: to je potrjeno tudi v spremnem poročilu pristojne deželne komisije. Z ene strani mi je dokaj jasna določena vrsta uporabe parka, ki ima rekreativne namene in ki v bistvu zadovoljuje tiste, ki živijo daleč od njega, ne pa tiste, ki živijo v njegovi bližini; z druge strani pa mi ni jasno, katera bi lahko bila drugačna vrsta uporabe teh parkov.

BUSSANIJ: Gotovo ste seznanjeni s tem, kar je bilo predlagano na eni zadnjih sej v tržaškem občinskem svetu glede posegov za zaščito okolja. Slišali ste, da so bile iznešene tudi določene kritike; kateri pa so bili predlogi? Bilo jih je več, enega od teh pa sem osebno pripravil. Vsi ostali se nanašajo na zasebne pobude, kar ne pomeni, da nismo imeli idej in predlogov: enostavno smo hoteli prepuštili možnost določenim skupnostim, da se izrečejo. Kateri pa je bil prvi ukrep tržaške občine? Najprej smo hoteli popraviti tisto sramoto, ki jo je predstavljalo trebensko odlaganje smeti, ki je verjetno še sedaj največji vir infekcij v naši deželi.

Vsekakor potrjujem koncept: prvo stvar, ki jo je treba narediti na Krasu, ne glede na kakršn-

interesu in v korist svojega teritorija, ne posluša pa nikogar. Povsem jasno je, da v takih pogojih ne moremo naprej.

— Ponovno bi sedaj predal besedo tavaliku Kmečke zveze, da bi povedal svoje mnenje o predlogih, ki smo jih doslej slišali.

BUKAVEC: Rekel bi predvsem, da mi v tem primeru nekako ligrano v napadu: če dal časa ni bilo nič stornega na tem teritoriju, zaradi česar poudarjam, da so potrebni takojšnji ukrepi. Mi smo se vedno mnenja, da je Kras zaščiten; lahko rečemo, da so ga ustvarili, tisti, ki na njem živijo. Povrnili pa bi se rad k problemu kmetijstva, ki je bilo na tem področju, kar je ostalih oborobnih covah, precej zapostavljeno. Ne smemo pozabiti, da letni promet kmetijskega sektorja v naši pokrajini dosega 36 milijard lir, čeprav se bo lahko marsikdo vprašal, kako je to mogoče; preko 600 oseb v pokrajini živi izključno od kmetijstva, v SCAU pa je vpisanih okrog 1.100 oseb. Obstaja torej določena stvarnost, ki jo je treba upoštevati. Zato je treba poseči in zaščititi to stvarnost kompatibilno z zaščito okolja: kaj narediti? Treba je na pr. omogočiti razvoj specializiranih kultur, sicer bodo ta področja popolnoma propadla. Če je res, da morajo ti parki, kot se govori, revitalizirati ta teritorij, je treba kaj ukrepati. Obstaja cela vrsta problemov, ki tarejo krajevo kmetijstvo, ki jih je treba nujno rešiti; povsem jasno pa je, da se mora na tem teritoriju ta produktivni sektor nujno razvijati. Lahko bi naštel številne primere, ki pa kažejo kako je zapostavljeno.

Še enkrat moram poudariti, da nikakor ne nasprotujemo zaščiti teritorija, saj smo to zaščito tudi dejansko izvajali in ne za nas samih, ampak tudi v korist drugih. Poudarjam pa, da je treba individualizirati področja, na katerih bi se lahko razvile določene kmetijske dejavnosti: na njih bi seveda bilo treba poskrbeti za vse potrebne strukture in ustvariti pogoje, da bi do tega razvoja v resnici tudi prišlo. Zato moramo z vsoto odločnosti nastopiti pri deželni upravi, da bi le pripravila načrt o kmetijskem razvoju; ne moremo namreč pozabiti, da obstajajo določene pobude, ki nimajo možnosti uspeha, če ta načrt ne bo pripravljen. Pri vsem tem pa mislim, da se je moralo spremeniti določeno gledanje na Kras, na karsizem.

BUSSANIJ: K temu bi jaz dodal samo nekaj besed: treba je vsekakor razločevati med ekološkimi histerizmi in pa naturalizmom; mi prav gotovo ne sodimo med prve; predvsem pa mislim, da je treba ekološki histerizem odpraviti iz vsake razprave.

27. APRIL 1943 - ČRN DAN ZA OSVOBODILNO GIBANJE V TRSTU

V spopadu s policijo v Ul. Tigor padel sekretar KPS J. Platiše

Da ne bi padel živ v roke Collottijevi bandi, si je sam pognal krogljo v glavo, agenti pa so potem preresetali njegovo telo z brzostrelkami

27. aprila 1943 ob 14.30 je v tržaški bolnišnici umrl za rano, ki si jo je sam prizadel, sekretar KPS J. Platiše. Franc, ki je prišel na ilegalno delo v Trst, komaj pred dvema mesecema kot instruktor Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje.

Jakob Platiše se je rodil 19. aprila 1910. v Počah pri Cerknem v družini malega kmeta, ki je imela kar devet otrok. Težko življenje na mali kmetiji se je poslabšalo, ko je oče padel pri Doberdolu na soški fronti v prvi svetovni vojni. Zaradi težkih razmer in ker se niso mogli sprijazniti s fašistično okupacijo Primorske, je več Platiševih fantov že zgodaj zapustilo domovino in emigriralo. Anton se je izselil v Francijo, kjer se je smrtno ponesrečil v rudniku; Gabrijel se je zaradi spora s fašisti že leta 1928 izselil v Jugoslavijo; Franc se je leta 1929 izselil v Južno Ameriko, kjer je umrl, ne da bi se videl domačo hišo; Jože pa se je zaradi pretepa s fašisti ilegalno umaknil v Jugoslavijo in se tako izgubil ječi.

Jakob je imel zelo tožila mlada, saj je bil kmalu pastir, nato hlapec. Kot narodnjak in antifašist je vključil v protifašistično organizacijo TIGR in v njo obdržal zveze tudi po letu 1935, ko je zbežal v Jugoslavijo. Jakob je delal kot sezonski gradbeni delavec v Ljubljani, na Jesenicah in v Kranju in se kmalu aktivno vključil v Zvezo gradbenih delavcev Slovenije, ki je bila v rokah komunistov. Zaradi aktivnega dela in velikega ugleda, ki si ga je bil pridobil med gradbenimi delavci, so ga leta 1937 sprejeli v KP Slovenije. V letih 1938-1941 je živel v Zagrebu v ilegalni podzemni organizaciji. Zaradi tega imenovan Franc Medved, ker sta mu zaradi revolucionarnega dela grozili aretacija in izgon iz Jugoslavije, kar je bilo za primorskega emigranta še zlasti nevarno.

Po razpadu kraljevske Jugoslavije se je Jakob Platiše vrnil leta 1941 na Gorenjsko in kmalu postal eden prvih terenskih organizatorjev ljudske vstaje. Ker se je želel boriti proti fašizmu na Primorskem, se mu je ta želja uresničila marca 1942 ko je prišel na Primorsko s četo italijanskih »Ljuba Serčerja«. Četo sta vodila Mile Spacapan - Igor kot komandir in politkomisar Jakob Platiše, ki je v partizanih postal »Franc«.

Komisar Franc je sodeloval v prvi veliki bitki primorskih partizanov 18. aprila 1942 na Nanosu in se srečno prebil iz številnih sovražnikovih obročev nad Ožljem nad Sempasom v Vipavski dolini. Tu so se zbrali preostali borci z Nanosa in kmalu ustanovili Vipavsko četo pod poveljstvom Martina Greifa - Rudija.

Na Vipavskem se je Franc posvečal tudi političnemu delu na terenu in se povezal z domačimi revolucionarji Julijem Beltramom, Jankom, ki je na Goriškem oral ledino narodnoosvobodilnega boja.

Po nalogu Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje - sekretar je bil Tomo Brejc - Lojze, ki kasneje dobi naziv »Tolminski« na Šentvidski planoti na Tolminskem, Franc kot politkomisar in Peter Celik z Reke pri Cerknem kot komandir.

Vendar Franc ni dolgo ostal na Tolminskem, ker je bil že avgusta 1942 poslan na Idrijsko kot zaupnik Pokrajinskega komiteja KPS za Slovensko Primorje.

Franc se je vrnil na delo z velikim elanom na obširnem terenu, ki je bilo dobesedno prepleteno s številnimi sovražnimi posadkami vseh vrst, ker je Idrijsko sodilo v obmejni pas, kjer je veljal posebno strog režim.

Kakšno je bilo takrat v Idriji, najstarejšem slovenskem rudarskem mestu? Franc ga je takole opisal: »Začetek je bil zelo težak. Nezaupanje, osebno sovraštvo, ki ga je napravil v 20 letih italijanski fašizem med idrijskimi rudarji je neopisljivo. Fašizem se je poslužil vseh metod samo, da bi napravil razdor, nezaupanje in osebno sovraštvo med rudarji in tudi med meščani. Od 600 rudarjev jih je bilo zapisanih v »partito« (fašistično stranko) 230, veliko od ostalih 350 jih je menjalo primke. Tudi med meščani jih je zelo malo, da niso bili v partitu vpisani. Na prvi pogled se je videlo, da je vsa mladina v njihovih rokah. Enako je izgledalo pri ženskah... Taka je bila sila Idrije, ki jo je vsak takoj opazil, ki se je z njim setal.«

Toda kljub navedenemu stanju Franc ni vrzel puške v koruzo. Z nepopustljivo vneto predanostjo revolucionarja se je vrzel na delo in pridobil ljudi za narodnoosvobodilno gibanje ter neumorno ustanavljal odbore Osvobodilne fronte ne samo v Idriji, temveč tudi v Kanonjih, v Čekovniku, na Oblakovem vrhu, v Trebšju, na Vojskem, na Lednari in na črnovski planoti, skratka po vsem Idrijskem.

Srečna okolnost je bila, da je Trnovsko četo, ki je se septembra 1942 ustalila na črnovski planoti nad Idrijo vodil legendarni junak Janko Premrl - Vojsko, ki je bil že takrat zelo priljubljen pri ljudeh.

Jaka Platiše - Franci (fotografija iz arhiva OZE)

Partizani Trnovske čete so se posvetili propagandnemu delu tudi v Idriji, kjer je bil čemer sta Vojsko in Franc večkrat skupaj šla na sestanke. Ne gre namreč prezreti, da so vojaški uspehi Trnovske čete na določen način olajševali pridobivanje ljudi za narodnoosvobodilno borbo, za organiziranje odborov OF in za navedene v partizanske vrste. Vse to je omogočalo, da je bilo Idrijsko v sorazmerno kratkem času že skoraj povsem »pokrito« z krajevnimi organizacijami OF in ženskimi organizacijami.

Ker se severnoprimerjski komunisti niso mogli udeležiti važne pokrajinske konference 4. in 5. decembra 1942 na Vrhu pri Braniku, je Pokrajinski komite KPS za Slovensko Primorje pripravil zanje posebno partijsko posvetovalno 22. in 23. decembra 1942 v Kanalskem Lomu, ki ga je vodil Dušan Pirjevec - Ahac, član pokrajinskega komiteja, odgovoren za severno Primorsko in politkomisar Šoškega okraja.

Franc je na tem sestanku poročal, da je na Idrijskem šest članov KPS in devet kandidatov, deset terenskih odborov OF, štiri rajonski odbori OF in en mladinski odbor. Nadalje je se poročal, da so ženske v OF zelo aktivne in da so izgledi za rekrutacijo izredno veliki predvsem v Idriji, kjer so prodli med rudarje in da je Trnovska četa že narasla na 68 moč. Na tem sestanku je bil Franc postavljen za sekretarja idrijskega okrožja KPS Slovenije.

Po sestanku v Kanalskem Lomu se je mreža odborov OF na Idriji

skem še hitreje širila in kmalu zajela domala vse kraje tega področja. Te organizacije OF so se kmalu izkazale, zlasti se pri mobilizaciji novincev v partizane. Najmočnejše navedeno je partizane bilo februarja 1943. Tedaj so italijanske vojaške in politične oblasti poročale, da je samo z idrijskega in baskega območja območja odšel v partizane 501 mladinec.

Pokrajinski komite KPS za Slovensko Primorje je januarja 1943 odločil, da Franc zapusti Idrijsko in da gre na ilegalno delo v Trst, kjer je fašistična policija z vodjo zdesetkanih organizacij OF in KP, Resnici na ljubo moramo zapisati, da Franc ni šel prav rad v Trst, toda kot star revolucionar je poslušno izpolnil povelje. Pokrajinski komite je namreč ocenil, da Franc odlično dela in ima velike uspehe in ga zato smatra za najboljšega sekretarja okrožnega komiteja na Primorskem.

Franc se je tudi v Trstu z nje mo lastno vneto vrget na delo in navezal tesne stike s tržaškim komunistom Vincenzom Marcomon - Davillo. Ob tem je Branko Babič - Vlado, sekretar Pokrajinskega komiteja za Slovensko Primorje, izjavil: »Ko sem marca 1943 prišel v Trst, sva z Jakobom Platišom - Francem tesno sodelovala. Od njega sem dobil zvezo s člani italijanske partije, ki je bil on že vzpostavil.«

Toda Franc je le kratek čas deloval v Trstu. Ko se je 27. aprila 1943 mudil pri zavedni družini Flo-

rjana Del Fabro v Ulici Tigor, ga je presenetila fašistična policija, ki jo je vodil prosluli krvnik Collotti. Ko je Franc videl, da je v brezizhodnem položaju, je potegnil revolver in se ustrelil v glavo. Kot klen revolucionar je sklenil, da ne sme živeti v roke fašističnim krvnikom. Collottijevci so vanj streljali še potem, ko je že nezavesten ležal na tleh. Toda Franc je umrl šele v tržaški bolnišnici, ne da bi ga fašistična policija identificirala.

Franc je pokopan v skupnem partizanskem grobu med neznanimi partizani na pokopališču pri sv. Ani.

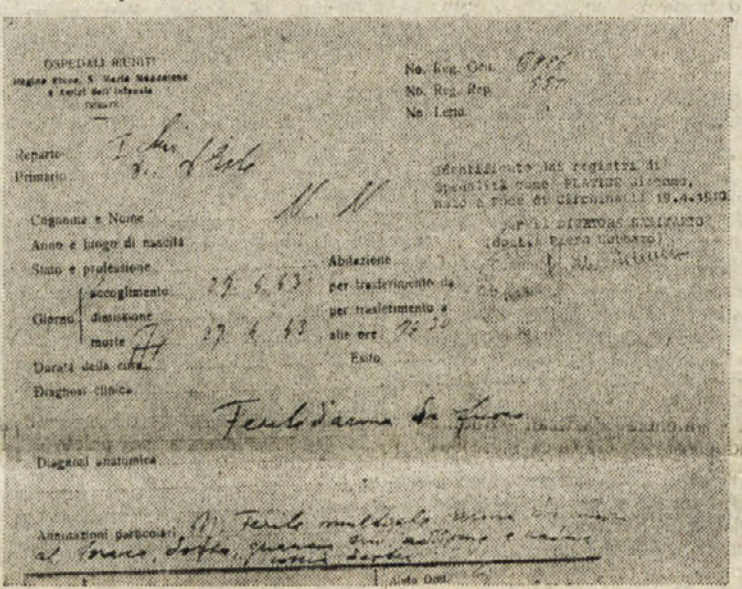
Pred kratkim umrl pesnik Črtomir Šinkovec, ki je pokopan na Vojskem nad Idrijo, kjer se je v dolgi in tudi preživel otroštvo, je organizatorju OF na Idrijskem posvetil naslednjo pesem:

FRANC PLATIŠE (1942)
Kakšen fant je Franc Platiše,
da mu vršijo v rokah čivarij,
da glas mu bje kot plan zvona
od srca do srca,
od hiše do hiše.

Kakšen fant je Franc Platiše,
da žerjavico nosil brez
zbran - je ljudem na preji,
da vsi hlapci Jernej
vase hji skrajjo kot sonce cvet,

da z lučjo upora iskat pravico
pojedlo s srmatnega stebra
in čns, ki ubran je na bodočo žico
in očeladen ves v precepu cla...

JOŽE OBLAK

Po kopiriji dokumenta tržaške bolnišnice o razlogih Platiševu smrti, iz katerega je razvidno, da je Platiše umrl zaradi rane iz strelnega orožja, da je bil pripeljan v bolnišnico v globoki komi in da je izdihnil istega dne, t.j. 27. aprila 1943, ob 14.30 (iz arhiva OZE)

APRILA 1943 NA TRŽAŠKEM, V ISTRI IN V GORNJEM POSOČJU

Kljub skrajno težkim razmeram se je gibanje nezadržno širilo

Nastanek Ljudske fronte v Trstu - Rdeča zastava iz Trsta v Ferraro - Ustanovitev okrožnega komiteja KPS za Slovensko Istro - Nastanek prvih dveh primorskih brigad

Splošen položaj v aprilu 1943 za narodnoosvobodilno gibanje na Tržaškem je bil zelo težak. Mnogo vodilnih aktivistov je bilo po zaporih, velika večina mladih ljudi je bila mobilizirana v italijansko vojsko oziroma v delavske bataljone, tudi politično vzdušje ni bilo najboljše, saj je bila vodilna struktura KPI komno razredčena in takorekč ni obstajala, saj piše Branko Babič v svoji knjigi »Primorska in klonila«, da je Jaka Platiše - Franci prav v tem času etesno sodeloval z Davilom pri reorganizaciji italijanske partije, ki pa je bila precej močnejša v Trzinu kot v Trstu, bila je tudi zaprtega značaja in težnja je bila, da bi jo bolj usmerili v množičnost. V tem času je bila formirana Ljudska fronta (Fronte nazionale) za delo med množicami, ki naj bi imela podobno vlogo med Italijani, kot jo je imela Osvobodilna fronta med Slovenci.

Babič piše v svoji knjigi, da so takrat organizirali tudi odbore množičnih organizacij, ženske, mladinske in začeli izdajati vrsto listov z organizacijo samostojne italijanske partije, vloga slovenske partije in OF je bila pri vsem tem zelo pomembna, toda prav v času, ko bi bilo Branka Babiča in Jaka Platiše začelo dajati svoje rezultate, je Jaka Platiše 27. aprila v spopadu s kveturini v njegovem ilegalnem stanovanju v Ul. Tigor padel. O tej tragediji objavljamo na tej strani izčrpen članek.

V brskanju po raznih zapisnikih iz tistih časov, mi je prišel v Odsek za zgodovino NSK (OZE) v roke življenjske znanje tržaške aktiviste Albine Bavarč. V njem navaja med drugim, da je imela zvezo z Ivanom Kosovelom iz Se la na Vipavskem in Sokolom, ki ji je kot kurirski posiljal iz Ferrare razne stvari. Nadalje navaja, da je bila 28. marca 1943

za nekaj dni aretirana in da je v zaporu spoznala Milko Gregorič, Majko Delkova, Špelo in druge. Ko so jo izpustili je imela spet zvezo s Sokolom in Franovičem. Zadejega aprila 1943 je - piše v njenem življenjepisu - napravila po naročilu slovenskih fantov iz delavskega bataljona v Ferrari, rdečo zastavo, ker je bila nedelja in so bile trgovine zaprte, ni mogla priti do rdečega blaga, zato je zastavo sešila iz predpasnika narodne noše njene nekakinje Gabrijele Cigoj. Navedbo, da je zastavo sešila zadejega aprila pa najbrž ne bo držala in je to moralo biti kak dan prej, če je res, kot je res, da sta jo fanta v Ferrari, točnejše Radio Pisto - Sokol in neki Bože, ž.e.1. maja, izobesila na visok topol v Ferrari zraven Ca sa del Pascio. Posledica te drzne akcije naših slovenskih primorskih fantov je bila, da so policije oblasti aretirale nekaj sto domaćih delavcev, ker niso mogli niti slutiti, da bi to lahko naredili... vojaki. Vsekar pa je točno, da je zastava v enem ali največ dveh dneh prišla iz Trsta v Ferraro.

V marcu-aprilu 1943 je velik razmah doživljalo narodnoosvobodilno gibanje tudi v Slovenski Istri, ki je bila takrat dobro povezana tudi s Trstom. Pomembno vlogo je takrat igral v Slovenski Istri vodilni aktivist Vidko Hlaizl - Ul. Tigor padel. O tej tragediji objavljamo na tej strani izčrpen članek.

V brskanju po raznih zapisnikih iz tistih časov, mi je prišel v Odsek za zgodovino NSK (OZE) v roke življenjske znanje tržaške aktiviste Albine Bavarč. V njem navaja med drugim, da je imela zvezo z Ivanom Kosovelom iz Se la na Vipavskem in Sokolom, ki ji je kot kurirski posiljal iz Ferrare razne stvari. Nadalje navaja, da je bila 28. marca 1943

11. aprila 1943 bil v zasedlu Bertoki pri Rižani ustanovljen okrožni komite KPS za Slovensko Istro. Prisoten je bil tudi Branko Babič - Vlado. Ti podatki so iz knjige »Slovenska Istro v boju za svobodo«. Proslava tega dogodka je bila včeraj v Dekanah.

Sicer pa je april 1943 v zgodovini narodnoosvobodilnega gibanja na Primorskem pomemben predvsem po ustanovitvi prvih dveh slovenskih primorskih brigad »Ivana Gradnika« in »Simona Gregoriča«, ki sta se takoj po ustanovitvi podali na prvi pohod slovenskih partizanov v Beneško Slovenijo pod vodstvom generala Jaka Avsiča. Ker se je ta pohod dejansko odvijal že v maju, bomo o njem podrobneje pisali prihodnjim mese.

Ker pa se je to dogajalo ob zgornjem Posočju, je zanimiv tisti odstavek v knjigi Staneta Jana »Kresovi so zagoreli februarja«, v katerem omenja dokument karabinerjev s postaje na Grabovem ob Bači. V njem je rečeno, da so se med 15. in 16. februarja 1943 pojavile napisane protifašistične parole znotraj anovske cementarne, po Desklah, v Gorenjem polju pri Kanalu in ob cesti proti Gorici. Karabinerji in njihovi zaupniki in vodilni delavci cementarne so parole najprej odstranili, nato pa so sklenili glave in ugrabili kaj pomeni kratka OF. Eni so modrovali, da gre za nekakšno fašistično opozicijo (Opozicija fascista), drugi so razumeli, da bo treba vojno končati (ora di finirla), ali da gre za nekakšno organizacijo ubežnikov (Organizzazione fuoruscisti).

Najbrž so se kmalu zavedli kaj je Osvobodilna fronta, ko so to občutili na lastni koži.

Po arhivskem gradivu OZE napisal JOŽE KOREN

RADIO TELEVIZIJA

Nedelja, 17. aprila 1983

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

10.00 200 milijonov let tega
10.30 Volja po glasbi
11.00 Maša
11.55 Nabožna oddaja
12.15 Zeleni val
13.00 TV dnevnik ob 13. uri
13.30 TV dnevnik
14.00 - 19.50 Domenica in...
14.30 Sportni dogodki
14.55 Glasbena oddaja
16.20 Sportne vesti
16.50 »Per favore non mangiate le margherite« - TV film
17.20 Sportne vesti
18.30 50. minuta
19.00 Nogometni polčas iz B lige
Vremenske razmere
20.00 TV dnevnik
20.30 »L'amante dell'Orsa Maggiora« - 5. del
21.40 in 22.30 Sportna nedelja
22.25 TV dnevnik
22.50 »Disco neve '83«
23.25 TV dnevnik
Vremenske razmere

Drugi kanal

10.00 Oddaja o zdravstvu
10.30 Dnevi Evrope
10.55 TV film iz serije »La pietra di Marco Polo«
11.20 »Sandokan«
12.10 Opoldanski program
13.00 TV dnevnik ob 13. uri
13.30 TV film iz serije »Starys in Hutch«
14.20 - 19.45 Blitz
14.30 Sport: avtomobilizem »Formula 1«
17.20 Končni rezultati nogometnih teken
17.30 Lestvica plošč
18.45 TV dnevnik - Gol flash
19.00 Predstave Blitza
19.20 Vremenske razmere
20.00 Bono misli v ponedeljek
21.35 TV film iz serije »I professionisti«
22.25 TV dnevnik - Zadnje vesti
22.35 Sola in vzgoja
23.35 Hokej na ledu: Italija - Nemčija

Tretji kanal

11.30 »25 Fondazione Consorzio Cooperativa Viteicoltori del Trentino«
12.30 »Di Gei glasbas«
13.30 »Tenco '82« - 1. del
14.00 Glasbena oddaja - poje Sandro Giacobbe
14.20 - 17.30 Sport
17.30 »La singolare avventura di

Francesco Maria»

»Ophira« - 3. del

18.25 TV dnevnik
19.00 Deželni sport
19.35 »In tournée«
20.30 Sport na tretjem kanalu
21.30 »Le vie del successo«
22.05 TV dnevnik
22.30 - 23.15 Nogometno prvenstvo B lige

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

9.25 Poročila
9.30 Živ žav - otroška matineja
10.15 Bolnišnica na koncu mesta - nadaljevanje
11.10 Oddaja za stike z gledalci
11.30 Domači ansambli: Ansambel Tonija Hervoja
12.00 Ljudje in zemlja
14.50 Izbor popevke za veliko nagrado Evrovizije
15.25 Skratlani kimono - ameriški film
16.45 Poročila
16.50 Alpe - Jadran - informativna oddaja
17.20 Naš kraj: Tuhinje
17.35 Sportna poročila
17.50 Sestanek v nebotičniku
18.55 Ne prežite
19.10 Risanka
19.22 TV in radio noč
19.24 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 Valiljci, ameriški film
21.35 Sportni pregled
22.05 TV plošča: Ultimati
22.30 Loviti - Zlati grčji Hrvat skega Zastorja - dokumentar na oddaja
22.40 Poročila

Koper

17.00 Ritmična telovadba
19.00 Priljubljene tišini
19.30 Stičice
19.45 Mladi policaji - serijski film
20.30 Komedijske sreče - film
22.15 Sedem dni
22.35 Clovekova glasba - II. oddaja

Zagreb

10.30 Igra ni samo igra
12.00 Kmetijska oddaja
13.00 Jugoslavija, dober dan
14.00 Narodna glasba
15.30 Viva Las Vegas - film
16.50 Nedeljsko popoldne
19.30 TV dnevnik
19.50 Petritin venec - film
21.35 Sportni pregled
22.05 Amerika iz New Yorka - potpisna reportaža

TRST A

8.00, 13.00, 14.00, 19.00 Poročila;
8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša;
9.45 Veliki orkestri; 10.00 Poslušali boste; 10.30 Mladinski oder; »Andrejkova glasba je prazna«;
11.00 Sestanek z...; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas;
12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 in 13.30 Glasba po želja; 14.10 Nedeljski zvon;
14.40 Beneski kabaret; nato: Sport in glasba ter prenosi prireditev;
15.00 Prenos zborovske revije »Primorska« poje z Les; 16.30 Prenos košarkarske tekme Culligan Firenze - Jadran.

KOPER

(Slovenski program)
7.00, 8.00, 13.30 Poročila; 7.15 Napoved programa, Radijski koledar; Za zdravje in Prometni servis; 8.15 Polje, kdo bo tebe ljubil; 13.00 Glasba, napoved programa in Humoristični prispevek;

Srednji val 546,4 metra ali 549 kilohertzov
UKW - Beli križ 102,0 MHz
UKW - Koper 98,1 MHz
UKW - Namos 88,6 MHz

13.40 Sosednji kraji in ljudje; 14.30 Glasba po želja; 15.30 Radio Koper na obisku; 16.30 Primorski dnevnik; 17.00 Primorska poje '83; 17.30 Nedelja na sportnih igriščih.

KOPER

(Italijanski program)
7.15, 13.30, 18.30 Radijski dnevnik; 10.30 in 13.30 Poročila; 6.00-9.30 Jutranji variete; 9.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Glasba in pošta; 10.35 Vetrnica; 11.00 Dogodki in odmevi; 11.30 Svet mladih; 12.00 Radijski in TV programi; 12.10 in 14.30 Glasba po želja; 14.35 Glasbena oddaja; 15.15 Stisk roke; 15.30 Glasba, pesem tedna; 16.00 RK Count down; 16.30 Glasbena oddaja; 17.00 Lestvica plošč; 17.45 Glasba; 18.30 Sportna nedelja; 18.45 Lahka glasba; 19.00 Zaključek programov.

TOREK, 19. aprila

LJUBLJANA

9.05 - 10.35 TV v sol, 16.30 Sol ska TV, 17.35 Poročila, 17.40 Zbis, 17.50 Nacionalni folklorni ansambel Venezuela, 18.25 Celjski ozornik, 18.40 Mali svet, 19.10 Risanka, 19.20 Cik-cak, 19.24 TV in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Vreme, 20.00 Vzhodno od raja - nadaljevanje; 20.50 Dokumentarec meseca; Sobota, nedelja za Marijo, 21.20 Gledališče poezije, 21.35 V znamenju.

KOPER

14.00 - 17.00 Odprta meja, 17.30 TVD novice, 17.35 TV sola, 18.00 Film - ponovitev, 19.30 TVD stičice, 20.30 Nogomet, 22.15 Turistični vodič, 22.30 TVD danes, 22.45 Sodelavci - serijski film.

ČETRTEK, 21. aprila

LJUBLJANA

9.00 - 10.35 TV v sol, 16.50 Sol ska TV, 17.35 Poročila, 18.00 Zivali v gibanju, 18.25 Ljubljanski obzorik, 18.40 Mladi za mlade, 19.15 Risanka, 19.20 Cik-cak, 19.24 TV in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.55 Vreme, 20.00 Tekni, 21.00 Francija v

Ponedeljek, 18. aprila 1983

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

10.00 - 11.12 Kinematografski programi
12.30 Sola in vzgoja
13.00 Knjižna oddaja
13.25 Vremenske razmere
13.30 TV dnevnik
14.00 »L'amante dell'Orsa Maggiora« - 5. del
15.15 Risanka »Braccio di ferro«
15.30 Sola in vzgoja
16.00 Sportni ponedeljek
16.30 Posebna oddaja iz parlamenta
17.00 TV dnevnik - Flash
17.05 Neposredno preko tvoje antene
17.10 Risanka - Remi
17.30 Vsi za enega
18.00 TV film iz serije »Prijeteli Gipsy«
18.20 Osmi dan
18.50 Stanlio in Olio, humoristični filmi
19.00 Osebe, osebnosti in dogodki
19.45 Almanah
Vremenske razmere
20.30 »Osvajanje zahoda« - film
21.15 TV dnevnik
21.30 TV dnevnik - Danes v parlamentu - Vremenske razmere

Drugi kanal

12.00 Posebna oddaja z velesoja
12.30 Zdravstvena oddaja
13.00 TV dnevnik ob 13. uri
13.30 Sola in vzgoja
14.00 - 16.30 Tandem
14.30 Risanka
14.50 Iz studia
15.00 TV film iz serije Blondie
15.25 Dan v...
15.55 Risanka
16.25 Jutri
16.30 Sola in vzgoja
17.00 TV film iz serije Mork in Mindy
17.30 TV dnevnik - Flash
17.35 Iz parlamenta
17.40 Stereo - glasbena oddaja
18.20 Programi pristopanja
18.40 Sport
18.50 TV film iz serije Starsky in Hutch - Vremenske razmere

19.45 TV dnevnik
20.30 Kos neba
21.35 »Soldi, soldi« - 9. oddaja
22.35 TV dnevnik
22.45 »Le storie di Mozziconi« - »Mozziconijevе zgodbe« - 2. epizoda
23.20 Protestantizem

TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 14.00, 17.00 in 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Almanah; Trst in njegovo zaledje; 8.45 Glasbena matineja; 10.10 V. Bellini; Capuleti in Montecchi; 11.30 Polidnevni razgledi; Beležka; 12.00 Zvežde o nas; 13.30 Gospodarska problematika; 14.10 Roman v nadaljevanju; Giovanni Guareschi; »Don Camillo in Peppone« - I. nad.; 14.30 Glasbene stice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.10 Mi in glasba; letošnja revija »Primorska poje; 18.00 Od Mili do Devina; 18.30 Priljubljene motivi.

KOPER

(Slovenski program)
6.30, 13.30, 16.30 Poročila in Primorski dnevnik; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.15 Vremenska napoved; 6.45 Prometni servis in Napoved sporedov; 7.15 Val 202; 12.40 Popoldne na valu Radio Koper; Glasbena sola; 14.00 Glasbene želje in Priljubljene med glasbo...; 14.30 Naši zbori; 15.00 Dogodki in odmevi; 15.30 Glasba po želja; 16.00 Glasba; 17.00 Zaključek programa.

KOPER

(Italijanski program)
6.15, 7.15, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30 Poročila; 6.00 Kolesarje; 7.00 Horoskopi; 7.30 Glasba; 8.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Glasbeni program; 10.

NOGOMET

KVALIFIKACIJSKO SREČANJE ZA EP

Romuni boljši od svetovnih prvakov

«Azzurri» razočarali - Boloni strelec zmagovitega zadetka - Italijanski reprezentanti skoraj zanesljivo izločeni iz finalnega dela EP

Romunija — Italija 1:0 (1:0)
STRELEC: V. 23. min. Boloni.
ROMUNII: Moraru, Rednic, Stefanescu, Ungureanu, Augustin (od 79. min. Andone), Jorgulescu, Geolga (od 88. min. Cirtacu), Klein, Camataru, Boloni, Balcu.
ITALIJA: Zoff, Gentile, Cabrini, Marini, Collovati, Scirea, Conti, Tardelli, Rossi, Antognoni (od 56. min. Dossena), Bettega (od 70. min. Altobelli).
SODNIK: Vautrot (Francija).
GLEDALCEV: 80.000.
BUKARESTA — Vse kaže, da svetovnih prvakov na sklepnem delu evropskega prvenstva v Franciji ne bo. «Azzurri» so namreč včeraj v svoji odločilni kvalifikacijski tekmi za EP izgubili v gosteh proti Romuniji in izgodi bi se moral pravi čudež, da bi se lahko Bearzotovi varovanci uvrstili v finale EP.
Romuni so včeraj povsem zasluženemu premagali Italijane, ki so se v Bukarestu predstavili kot neugradna celota, daleč od sijajne ekipe.

Tako v skupini 5

DOSEDANJI IZIDI																			
Romunija - Ciper	3:1;	Romunija - Švedska	2:0;	CSSR - Švedska	2:2;	Italija - CSSR	2:2;	Ciper - Švedska	0:1;	Italija - Romunija	0:0;	Ciper - Italija	1:1;	Ciper - CSSR	1:1;	CSSR - Ciper	6:0;	Romunija - Italija	1:0.
LESTVICA																			
Romunija	4	3	1	0	6:1	7													
CSSR	4	1	3	0	11:5	5													
Švedska	3	1	1	1	3:4	3													
Italija	4	0	3	1	3:4	3													
Ciper	4	0	2	3	3:12	2													

ODBOJKA

Po sedmih letih se borovke poslavljajo od B lige

Naše igralkice so povsem odpovedale - Sokol Meblo uspešno končal prvenstvo - Brežanke čedalje bližje C-1 ligi

Volley Conegliano — Bor Intereuropa 3:0 (15:5, 15:8, 15:9)
BOR INTEREUROPA: Fičur, Debenjak, Kus, Cergol, V in M. Klemenč, Rauber.
Po sinočnjem porazu se Bor po sedmih letih poslavlja od B lige. Sam začetek letošnjega prvenstva ni obetel nič dobrega, saj so igralkice v različnih razlogov slabšo trenirale, potem so nastopile še poslabše, vendar ni bilo priča kakršni koli izboljšavi. Po povratku Kuseve je izgledalo, da se bodo igralkice v zadnjem delu prvenstva brez težav rešile pred izpadom, toda neroden poraz v Padovi z Nordardjem je bil verjetno odločilen.
O sinočni tekmi ni kaj povedati. Obe ekipi sta bili zelo živčni in borovke so nastopile iz okrnjene, ker se ne opravičuje sinočne slabše igre. Lahko bi rekli, da so igralkice igrale samo do pete točke v prvem setu, potem pa so se nevedno znele in v ravno starejšo igralko, od katerih bi pričakovali mirnejšo igro, so največ zgrešile. S tako igro si borovke niso zaslužile kaj več od gladkega poraza, izpad iz lige pa je morda prehuda kazen. To predvsem zato, ker bo povratek v B ligo izredno težak. (N.R.)

Sokol Meblo — Viaggi Leonard 3:0 (15:12, 15:9, 15:3)

SOKOL MEKLO: V in G. Legiša, Mervic, Paulina, Kralj, Pesaresi, Gruden.

Nabrežinke so v zadnjem letošnjem nastopu prepričljivo premagale sesterko iz Padove. Obe ekipi sta bili že pred tem kolom na varnem kar zadeva obstanek, tako da je bila tekma le formalnega značaja. Lahko rečemo, da so se Nabrežinke na najboljši način poslovile od prvenstva, ki je bilo pravzaprav uspešno, saj so naše drugoligašice povsem izpolnile (in to celo brez večjih težav) zastavljeni cilj, se pravi obstanek v ligi.

KOSARKA

1. JUGOSLOVANSKA LIGA

Sarajevčanom (brez boja) naslov državnega prvaka

Šibenka se včeraj ni predstavila na igrišču v Novem Sadu, kjer bi morali igrati dodatno finalno srečanje

NOVI SAD — Sarajevska Bosna je letošnji jugoslovanski kosarkarski prvak. V včerajšnjem dodatnem finalnem srečanju je namreč brez boja z 20:0 premagala Šibenko.
Kot je bilo pričakovati, se včeraj Šibenčani niso predstavili na igrišču in tako so Sarajevčani osvojili svoj tretji državni naslov.
Končala se so tako, vsaj upati je, žalostni razpleti glede te nesrečne tekme, ki gotovo ne meče najboljše luč na jugoslovansko kosarko, ki si zaradi svojega slovesa v mednarodni areni takih epilogov v državnem prvenstvu ne zasluži.
Kaj sedaj?
Nedvomno bo jugoslovanska kosarkarska zveza ostro ukrepala proti KK Šibenka: Šibenčani sedaj tvegajo tekmo izključitve. Sicer pa je tudi pričakovati novo pritožbo KK Šibenka.

Za italijanski državni naslov

Danes v Milanu

Billy favorit

V drugi finalni tekmi za italijanski državni naslov se bosta danes v Milanu ob 18.15 (TV prenos po drugem sporodu od 18.30 dalje) spoprijela domači Billy in rimsko moštvo Bancomore.

V prvem srečanju v Rimu je slavilo Bianchinijev moštvo z 82:75, danes pa so favoriti Milančani. V primeru zmage Billyja bodo igrali se tretjo tekmo v Rimu.

AVTOMOBILIZEM

VN FRANCIJE

Renaulta v prvi vrsti

LE CASTELLAN — Na včerajšnjih zadnjih uradnih poskusnih vožnjah za današnji avtomobilski dirko v formuli ena za VN Francije je bil najhitrejši Prost pred Cheeverjem (oba Renaulti). Oba bosta startala v prvi vrsti, medtem ko sta imela Arnoux in Tambay precej težav s svojima ferrarijama, predvsem zaradi gum. Današnji startni vrstni red je naslednji:
1. vrsta: Prost (Fr.) renault elf 1'36"672; Cheever (ZDA) renault elf 1'38"900; 2. Patrese (It.) brabham BMW 1'39"104; Arnoux (Fr.) ferrari 1'39"115; 3. De Angelis (It.) lotus renault 1'39"512; Piquet (Bra-

Sestanek z gorilskimi dopisniki

V torek, 19. t.m., bo ob 18. uri na sedežu dnevnika Drvoček našega dnevnika. Dve do tri ura bomo imeli sestanek z gorilskimi dopisniki športne strani. Pogovorili se bomo o možnostih boljšega informiranja ter o vseh vprašanjih, ki zadevajo našo stran.

UREDNISTVO

Na tekmovalni za 1. svetovni pokal v športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

GIMNASTIKA

1. SVETOVNI POKAL

Bolgarke in Sovjetke doslej najuspešnejše

Včerajšnjem srečanju 2. AMATERSKE LIGE

Tesen poraz Zarje v gosteh v Žavljah

ZARJA — ZARJA 1:0 (1:0)

ZARJA: Puzzer, Grgič (v 65. min. Crociati), Bencich, Franco, Sossi, Krizmančič, Gatta, D. Fonda, E. Fonda (v 75. min. Lupidi), Macor, Ražem.

V včerajšnjem anticipirani tekmi 26. kola je Zarja igrala brez posebnega zagona, nemotivirano. Zlasti slaba je bila v napadu, kjer ni

ma izrazitih strelcev in kjer je ostala še brez E. Fonde, ki je moral z igrišča. Tekma pa bi se gotovo končala neodločeno, če ne bi Puzzer prejel nerodnega zadetka (Zoga se mu je izmuznila v mrežo), saj tudi domačini niso pokazali kakšne posebne vneve. Čeprav so le imeli nekaj več od igre in tako v prvem kot v drugem polčasu zamudili po eno ugodno priložnost. V bistvu je zmaga šla ekipi, ki je manj grešila. Kot po navadi se je izkazal kapetan Krizmančič in v prvem polčasu I. Sossi.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Na tekmovalni za 1. svetovni pokal v športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

Vsi z Goriskega, ki dopisujejo na športni ritmični gimnastiki, ki se odvijata v Beogradu, so vzhodni tekmovalke pokazale svojo polno premoč. Tu mislimo predvsem na tekmovalke Bolgarke in Sovjetke.

